SVOBODA
Founded in 1893 in Jersey City, NJ
Published by the Ukrainian National Association

www.svoboda-news.com

СВОБОДА

Видає Український Народний Союз

Рік 120, ЧИСЛО 42, П'ЯТНИЦЯ, 18 ЖОВТНЯ 2013 РОКУ 1893 Vol. 120, No. 42, FRIDAY, OCTOBER 18, 2013 $1.00

Пам'ятаймо про Україну!

У Харкові визнали законність пам'ятника УПА

ХАРКІВ. – Понад 100 харків'ян прийшли 14 жовтня до пам'ятного знака воїнам Української Повстанської Армії у Молодіжному парку міста, де відбулася акція „Присяга воїна УПА". Панахиду відслужив Архиєпископ Української Автокефальної Православної Церкви Ігор Ісіченко.

Після Панахиди молодь з Молодіжного Націоналістичного Конґресу (МНК) урочисто проголосила присягу воїна УПА в рамках всеукраїнської кампанії, що почалася по всій Україні, зокрема у Києві, Сумах, Полтаві, Чернігові, Миколаєві, Кіровограді, Дніпропетровську, Львові, Тернополі, Івано-Франківську, а також у Чехії, США, Канаді, Франції, де проголошуватимуть присягу УПА.

Вищий адміністративний суд України своєю ухвалою від 12 вересня підтвердив, що пам'ятник воїнам УПА в Харкові був встановлений законно, а його пошкодження є злочином. 26 квітня меморіяльний камінь у Харкові вкрали невідомі.

Після того на місці каменя було поставлено тимчасовий знак – березовий хрест, бо такі ж ставили на могилах воїнів УПА під час боротьби за незалежність України. Місцеві комуністи через суд намагалися оскаржити законність встановлення каменя у Харкові.

Прес-служба МНК

Під час Панахиди біля пам'ятного знака воїнам Української Повстанської Армії у Харкові.

Скасовано обов'язковий призов до армії

КИЇВ. – Президент України Віктор Янукович указом ч. 562 від 14 жовтня скасував обов'язковий призов на дійсну службу у Збройні сили України. Указом постановлено не здійснювати в 2014 році призов у Збройні сили України та інші військові формування, окрім внутрішніх військ Міністерства внутрішніх справ України.

У внутрішні війська МВС призови буде проведено у квітні-травні і жовтні-листопаді 2014 року.

Військовослужбовці, призвані на строкову службу у 2013 році, які мають вищу освіту за освітньо-кваліфікаційним рівнем вишколу спеціяліста або маґістра та вислужили встановлені терміни строкової військової служби, звільнені у січні-лютому та у липні-серпні 2014 року. Інші військовослужбовці, які вислужили встановлені терміни строкової військової служби, звільнені у квітні-травні 2014 і у жовтні-листопаді 2014 року.

Кабінетові міністрів доручено визначити чисельність громадян України, які підлягають призову на строкову військову службу у внутрішні війська МВС, та обсяги видатків для проведення чергових призовів у 2014 році.

Протягом жовтня-листопада буде призвано у війська 10.8 тис. новобранців, у тому числі 5,000 – у Збройні сили. Далі українська армія буде комплектуватися виключно військовослужбовцями за контрактом.

Призупинення призову на строкову військову службу з 2013 року передбачено Державною програмою реформування армії „для ефективної реалізації завдання переходу на контрактну армію" необхідно вирішити ще низку завдань, тому остаточне рішення про терміни переходу буде прийматися з урахуванням можливостей держави щодо їхнього виконання".

Раніше Міністер оборони України Павло Лебедєв повідомив, що на сьогодні українська армія укомплектована контрактниками на 58 відс. За його словами, цього року плянується набрати в армію 7,000 контрактників, у 2014 році – 4,800 осіб, у 2015-2017 роках – по 4,000-5,000 осіб. Після завершення реформи загальна чисельність української армії повинна скласти 122 тис. осіб.

У шостому пункті передвиборної програми Президента В. Януковича у 2010 році було записано: „Ґарантую перехід на контрактну армію з 2011 року".

Лише у кінці 2012 року міністер оборони П. Лебедєв заявив, що в 2013 році призов в армію буде припинено.

За словами Головнокомандувача Збройними силами України Володимира Замана, останній призов на строкову службу плянується провести восени цього року. Втім, пізніше перший заступник начальника Генштабу Збройних сил Ігор Кабаненко сказав, що повністю, на 100 відс., перейти на контрактну основу армія зможе тільки до 2017 року.

(„Дзеркало тижня")

Російські ревнощі щодо України тривають

МОСКВА.– Виступаючи 15 жовтня на засіданні комітету з економічного співробітництва російсько-української міжурядової комісії, Прем'єр-міністер Росії Дмитро Медведєв заявив, що у разі підписання Україною Угоди про асоціяцію з Европейським союзом ніяких перспектив на повноправний вступ України до Митного союзу не залишиться.

„Після підписання Угоди про асоційоване членство Україні буде дуже важко вступити до Митного союзу, якщо вона того захоче. Я думаю, що шанси в цьому випадку... практично будуть нульові", – сказав Д. Медведєв.

За його словами, Росія спочатку попереджала, що принципове значення має те, щоб усі члени Митного союзу мали однаковий набір прав і обов'язків. „Тому угода за формулою „Росія, Казахстан, Білорусь + Україна або будь-яка інша країна" нас не влаштовує, тому що ми хочемо створити повноцінний Евроазійський економічний союз, а не якесь аморфне об'єднання. І ось з цього ми будемо виходити і на майбутнє", – підкреслив Д. Медведєв.

Крім того, за його словами, уряди Росії і України мають спільно проаналізувати наслідки створення зони вільної торгівлі між Україною та Европейським союзом, оскільки треба передбачити ризики, які виникають у зв'язку з цим як для Росії, так і для її партнерів по Митному союзу.

„Сподіваюся, що ми в кінцевому рахунку зможемо вийти на правильні рішення в цій сфері", – запевнив Д. Медведєв, не уточнюючи, який зміст він вкладає у слова „правильні рішення".

(„Українська правда")

УКРАЇНА ЗА ТИЖДЕНЬ

Посол США не промовляв

КИЇВ. – Посол США в Україні Джефрі Паєт 15 жовтня відмовився виступити на міжнародній конференції в Києві, на якій обговорювалася тема боротьби з антисемітизмом, присвяченій 100-річчю справи Менахема Бейліса, у зв’язку з наростанням політичної кризи в США. Посол був присутній на конференції. „Не прощаюся, але кажу: „Побачимося пізніше“, – написало Посольство США на сторінці в Facebook від імені Посла Дж. Паєта. На сайті розміщена інформація, що консульський відділ Посольства продовжуватиме свою роботу, пов’язану з виданням віз і допомоги своїм громадянам за кордоном. *(„Інтерфакс-Україна“)*

ЕС визначив дати на вирішення проблем

КИЇВ. – Европейські газети 14 жовтня подали інформацію, що Европейський союз чітко попередив Україну про неможливість підписання 28-29 листопада у Вільнюсі Угоди про асоціяцію без звільнення з ув’язнення Юлії Тимошенко. Оглядачі зауважують, що залишаються дві контрольні дати вирішення в ЕС проблеми підписання (чи непідписання) угоди з Україною – 21 жовтня і 18 листопада. Разом з тим, звертають увагу деякі оглядачі, низка країн ЕС готова підписати угоду з Україною й без виконання умови щодо звільнення Ю. Тимошенко. *(Радіо „Свобода“)*

Відзначили річницю УПА

КИЇВ. – Близько 15 тис. учасників ходи, присвяченої 71-ій річниці Української Повстанської Армії (УПА), 14 жовтня провели віче в парку Тараса Шевченка, а потім пройшли Хрещатиком та іншими центральними вулицями Києва. Учасники ходи закликали визнати заслуги вояків УПА перед Україною на державному рівні. Одночасно відбулась нечисельна акція протесту Комуністичної партії проти націоналістів, однак, сутичок між супротивниками не відбулося. Увечорі в парку Т. Шевченка лунала народна музика: до свята Покрови тут виступили українські кобзарі та лірники. *(Бі-Бі-Сі, Радіо „Свобода“)*

Білорусь підтримала Україну

МІНСЬК. – Президент Білорусі Олександер Лукашенко 14 жовтня підтвердив, що Білорусь свідомо не брала участи у торговельних та інформаційних ударах російської влади проти Києва і не робитиме цього в майбутньому. Таким чином, він дав зрозуміти, що істерія Москви довкола европейської інтеґрації Києва – це позиція лише Кремля, а не всіх учасників Митного союзу. О. Лукашенко намагається донести до російського керівництва своє переконання, що Митний союз – це не тільки Росія, і що співпрацювати з цим утворенням можна не лише у форматі „3+1“. Саме тому О. Лукашенко виступив з пропозицією провести реорганізацію Митного союзу, яка дозволила б співпрацювати з Україною як з асоційованим членом ЕС. *(Бі-Бі-Сі)*

Новий голова Соціялістичної партії

КИЇВ. – Відомий політик Микола Рудьковський став головою Соціялістичної партії України (СПУ). Це сталося 14 жовтня під час з’їзду партії. Тепер у партії стало два керівники: колишній голова партії Петро Устенко був обраний керівником СПУ, до компетенції якого входять організаційні і внутріпартійні питання. Олександер Мороз отримав посаду засновника СПУ. *(„Комерсант“)*

Пожежі в мечетях

СИМФЕРОПІЛЬ. – 15 жовтня мусульмани відзначали свято жертвоприношення – Курбан-байрам, одне з двох великих ісламських свят. У Криму, де живе найбільша мусульманська спільнота України, в усіх мечетях пройшли святкові намази. Однак, свято затьмарила пожежа у мечеті села Рівне. Це була вже друга пожежа у мечетях за останні дві доби. 13 жовтня горіла центральна мечеть міста Саки. Мусульмани звернулися до міліції з вимогою провести об’єктивне розслідування пожеж в обох мечетях. Голова кримського уряду Анатолій Могильов назвав організацію підпалів мечетей у Криму провокацією. *(Бі-Бі-Сі)*

Нову церкву УГКЦ у Франції відкриють 16 листопада

САНЛІС, Франція. – 16 листопада у містечку, де жила королева Франції Анна Ярославна, вперше відслужать Архиєрейську Літургію в у новому храмі свв. Бориса і Гліба, який нещодавно придбала українська Єпархія св. Володимира в Парижі на чолі з Єпископом Борисом Ґудзяком, президентом Українського Католицького Університету (УКУ).

Як повідомляла „Свобода“ 4 жовтня, Церква була придбана за 203 тис. евро на пожертви українців з України, Франції, Англії, США та Канади. Левова частка пожертв належить львівським підприємцям, які протягом кількох років підтримують УКУ у Львові. За попередніми підрахунками, на ремонт та облаштування церкви потрібно ще 1.5 млн. дол.

Також при церкві створять Культурний центр Анни Ярославни, метою якого буде представляти українську культуру та розвивати українсько-европейську співпрацю.

Прес-служба УКУ

Европа має намір оновити українську ГТС

БРЮСЕЛЬ. – Еврокомісар з питань енерґетики Ґюнтер Оттінґер заявив 14 жовтня, що вже в найближчі роки інвестиції міжнародних інституцій „вдихнуть нове життя" в українську газотранспортну систему.

„Підготування до процесу, який оновить газотранспортну мережу України, ведеться Европейським інвестиційним банком, Европейським банком реконструкції та розвитку Всесвітнім банком і рухається в правильному напрямку, – сказав Г. Оттінґер і додав. – Я сподіваюся, що в наступні роки ми зможемо інвестувати в цю трубу мільйони евро“.

У цьому зв’язку Г. Оттінгер нагадав, що 3 жовтня відвідав Київ. „Україна для нас – важливий партнер, член Енерґетичного співтовариства“, – підкреслив еврокомісар і повідомив, що Еврокомісія розглядає і можливості зберігання газу в українських підземних газових сховищах (ПСГ) в обсягах від 35 до 60 млрд. кубів.

„Україна стає не тільки транзитною країною для транспортування газу з Росії через Україну до Европи, але вона має і потенціял для зберігання газу. Україна – країна з найбільшими можливостями для зберігання газу – від 35 млрд. кубів газу до 60“, – повідомив еврокомісар Г. Оттінґер.

На сьогодні Україна має 13 ПСГ загальним активним обсягом понад 31 млрд. кубометрів.

(„Українська правда“).

В Україні діятиме нова організація – „Демократичні профспілки України“

КИЇВ. – Традиційні профспілки не виконують свої функції щодо захисту прав працівників, вони швидше є підконтрольними керівникам підприємств“, – заявив 12 жовтня на прес-коференції Дмитро Філіпчук, голова Профспілки працівників галузі земельних взємин під час презентації об’єднання „Демократичні профспілки України“.

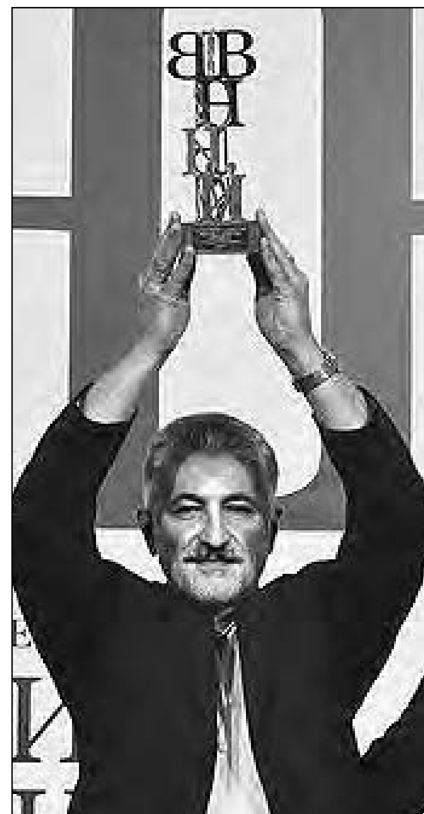
За його словами, про масові звільнення свідчить хвиля скорочень на найбільших підприємствах країни. У той же час традиційні профспілки, які об’єднує Федерація профспілок, не захищають інтереси працівників.

„Цього року в Україні відбулися масові скорочення працівників, зокрема на таких підприємствах, як летовище „Бориспіль“, Дніпропетровський трубний завод, „Укртелеком“, Криворізький металюргійний комбінат, „Немирів“, Кіровоградський завод „Радій“. Зараз зупинено виробництво і є ймовірність скорочень працівників на заводах „Сумихімпром“, „Черкасиазот“, „Запоріжсталь“, „Кримський титан“, Сіверськодонецьке об’єднання „Азот“. Значна частина з яких має ключове або дуже важливе значення для відповідних реґіонів і міст, для наповнення держбюджету“, – сказав Д. Філіпчук.

„Коли власники-олігархи купували ці підприємства, вони повинні були розуміти, що від функціонування виробництв залежить доля десятків тисяч працівників та їхніх сімей, надходження до бюджетів різних рівнів. Ми не дозволимо ставитися до людей, як до рабів“, – запевнив Д. Філіпчук.

(„Дзеркало тижня“)

Вручена премія ім. Бориса Возницького

Олесь Пошивайло. (Фото: artarsenal)

КИЇВ. – 26 вересня у „Мистецькому арсеналі“ відбулася перша церемонія вручення премії ім. Бориса Возницького „За вагомий особистий вклад у розвиток музейної справи України“ провідному науковцеві Національного музею-заповідника українського гончарства в Опішні Олесеві Пошивайлові, засновникові цього музею.

На церемонії йому вручили пам’ятну нагороду, що представляє собою ажурну колону з полірованої сталі, складену з літер прізвища Б. Возницького та логотипу премії) та гроші у сумі 20 тис. грн.

Премія вшановує пам’ять подвижника музейної справи Б. Возницького (1926-2012), Героя України, мистецтвознавця, директора Львівської національної ґалерії мистецтв, академіка, засновника Благодійного фонду „Мистецький арсенал“. Нагорода заснована 18 квітня цього року.

20 тис. грн. від меценатів і пам’ятну статуетку ім. Б. Возницького відтепер вручатимуть раз на два роки за вагомий внесок у розвиток музейної справи.

Активна охоронна діяльність Б. Возницького розпочалася в СРСР, де тривало руйнування церков, інших пам’яток культури. Б. Возницький обстежував покинуті собори, занедбані каплиці і цвинтарі. У Жовкві вів виявив полотна художника з Австрії Мартина Альтомонте, оригінали картин Симона Богушовича зі Львова, Андрія Стеха з Ґданська, у Городенці врятував дерев’яного вівтаря роботи Івана Пінзеля, на покинутому цвинтарі розкопав поховання з надгробком роботи Бертеля Торвальдсена.

За неповними підрахунками Б. Возницький врятував близько 36 тис. творів мистецтва, серед яких мармурові і дерев’яні скульптури, предмети ужиткового мистецтва.

Марта Осадца

Депутати Европарляменту приїхали до музею

ЛЬВІВ. – В колишній в'язниці НКВД та ґестапо „Тюрма на Лонцького" 4 жовтня побувала делеґація депутатів Европарляменту у складі 14 осіб – членів робочої групи Східньої Европи Ради Европейського союзу (ЕС).

Делеґація відвідала Україну, щоб ознайомитися з станом реформ в Україні перед Вільнюським самітом ЕС. Програма візити передбачала відвідини Національного музею-меморіялу жертв окупаційних режимів „Тюрма на Лонцького".

Делеґація, до якої увійшли представники Естонії, Словаччини, Латвії, Данії, Англії, Австрії, Польщі, Чехії та Литви, ознайомилася з музейною експозицією і обговорила з директором музею Русланом Забілим кроки України щодо подолання наслідків тоталітаризму, декомунізації та політики збереження національної пам'яті.

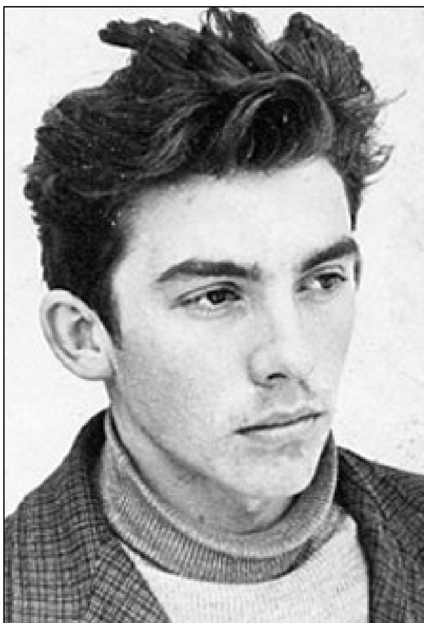
Делеґацію цікавив стан доступу до архівів, зокрема інформації про порушення прав людини, політичні репресії та відомостей про каральнo-репресивну систему. В резолюції Европарляменту від 1 грудня 2011 року, яка містить рекомендації для европейських чиновників на переговорах між Україною та ЕС щодо Угоди про асоціяцію, йдеться про забезпечення доступу до колишніх секретних радянських архівів.

Центр досліджень визвольного руху

Пам'ять про Грицька Чубая

Євген Цимбалюк

У Львові в Національному музеї-меморіялі жертв окупаційних режимів „Тюрма на Лонцького" відкрито „дисидентську камеру" українського поета та перекладача, уродженця села Березини Радивилівського району, що на Рівненщині, Грицька Чубая, і вона має безпосередній зв'язок з історичними подіями: у 1972 році саме в цих чотирьох стінах автор знаменитої поеми „Вертеп" зазнав знущань від каґебістських „літературознавців".

Грицько Чубай

Поема свою антиімперською спрямованістю викликала лють партійної номенклятури. Поета почали переслідувати, в його помешканні проводили обшуки. „Теплі розмови" в КҐБ, і виснажлива фізична праця вантажником довели поета до глибокої депресії і розладу здоров'я.

Не стало Г. Чубая в 1982 році, на 33-му році життя. Посмертно його прийняли до Спілки письменників України, і тільки тоді радянська влада дозволила друкувати його вірші та поеми, переклади російських, еспанських, чеських та польських поетів. Як про зірку першої величини, про нього заговорила літературна критика, і не лише українська.

За словами заступника директора Національного музею „Тюрма на Лонцького" Вікторії Садової, обладнана музейна темниця створить умовний простір покійного поета. На стінах камери проступають рядки з його віршів, висять картини, на яких він зображений. Представлені також предмети побуту, якими користувався письменник. І звичайно ж, книги.

Невдовзі місце в „дисидентській камері" займе і „П'ятикнижжя" – повне зібрання творів Г. Чубая, яке цієї осени вийде у „Видавництві Старого Лева". Основу видання становлять п'ять книжок-поем: „Вертеп", „Відшукування причетного", „Світло і сповідь", „Постать Голосу" та „Плач Єремії". До збірки увійдуть Чубаєві фотографії, факсиміле автографів, екслібрис та листи.

Рівне

ОУН(б) вимагає змін у переліку ФАРЕ

КИЇВ. – 1 жовтня відбулася зустріч першого віце-президента Федерації Футболу України (ФФУ) Сергія Стороженка з представниками громадськости, що ініціювали збір підписів під петицією за виключення з переліку дискримінаційних символів, складеному організацією „Футбол проти расизму в Европі" (ФАРЕ), постатей Романа Шухевича, Степана Бандери та червоно-чорного прапора ОУН.

Зі сторони громадськости в зустрічі взяли участь Генеральний секретар Світового Конґресу Українців, голова Організації Українських Націоналістів (бандерівців) Стефан Романів, голова Молодіжного націоналістичного конґресу Сергій Кузан та журналіст Сергій Пархоменко. Протест порождений покаранням національної збірної України Міжнародною федерацією футболу ФІФА (див. „Свобода" від 4 жовтня).

С. Романів виступив з ініціятивою підготувати спільне звернення від громадськости та ФФУ щодо виключення з переліку ФАРЕ осіб і символів, які на правовому рівні не визнані нацистськими чи дискримінаційними (окрім символів ОУН та її чільних діячів, в перелік ФАРЕ також потрапив геральдичний символ „Галицький лев").

С. Кузан додав, що зібрано вже понад 15 тис. підписів під петицією, яку буде переслано до штаб-квартир ФІФА і ФАРЕ.

Під час зустрічі (зліва): Сергій Кузан, Стефан Романів та Сергій Пархоменко.

Інформцентр Молодіжного націоналістичного конґресу

УКРАЇНА ЗА ТИЖДЕНЬ

В. Януковича обійшли б опозиціонери

КИЇВ. – Якби вибори президента відбувалися тепер, найбільше виборців голосували б за Віктора Януковича, на другому місці – Віталій Кличко та Юлія Тимошенко, на третьому – Петро Симоненко та Арсеній Яценюк, одразу за ними – Олег Тягнибок. Ці дані всеукраїнського дослідження, проведеного Центром Разумкова з 30 вересня по 8 жовтня, оприлюднено 14 жовтня. Однак, у другій турі В. Янукович програв би усім опозиційними кандидатам, крім О. Тягнибока. Другий варіянт списку, який пропонувався респондентам, був без Ю. Тимошенко. У ньому все одно на першому місці – В. Янукович (18.8 відс. від всіх респондентів, далі йдуть В. Кличко та А. Яценюк, потім П. Симоненко, О. Тягнибок та Петро Порошенко. Виборці Ю. Тимошенко готові перейти до А. Яценюка. *(„Голос Америки")*

Суперечка довкола меморіялу

СИМФЕРОПІЛЬ. – У Криму 14 жовтня розпочалась суперечка довкола будівництва комплексу пам'яті жертв фашистського концтабору, що під час Другої світової війни розташовувався на території радгоспу „Красний" у селі Мирному. Комплекс включає скульптурну композицію, невеликий дзвін та православну каплицю. Представники низки етноконфесійних громад автономії заявили, що проєкт майбутнього комплексу не враховує національного та релігійного різнобарв'я півострова, а тому ображає їхні почуття. Понад 15 тис. людей, знищених у концтаборі, були представниками різних національностей та релігій, а також атеїстами, тому неправильно встановлювати тільки символи православ'я. Влада пообіцяла розібратися у ситуації. *(Бі-Бі-Сі)*

Обов'язковий предмет – про Т. Шевченка

КИЇВ. – Студенти Київського національного університету ім. Тараса Шевченка 14 жовтня поскаржилися на сторінці незалежної студентської профспілки „Пряма дія" на введення примусового курсу про Т. Шевченка. „Вже не перший раз пам'ять про видатного поета була сплюжена примусовими лекціями з шевченкознавства, щоб змусити студентів приходити на лекції та писати реферати під загрозою недопущення до сесії", – йдеться у повідомленні профспілки. Курс „Феномен Тараса Шевченка у культурному і гуманітарному просторі України і світу" щосереди мають обов'язково відвідувати студенти всіх курсів і спеціяльностей. *(„Українська правда")*

Єдиний посібник з Голодомору

КИЇВ. – Єдиний в Україні мультимедійний посібник для шкіл щодо вивчення Голодомору „Голодомор 1932-1933: людський вимір трагедії" створив учитель історії Гадяцької гімназії Олександер Войтенко. Допомогу йому надав Фонд Шоа (Університет південної Каліфорнії). Подібний посібник О. Войтенко написав про Голокост. „Праця над посібником про Голодомор розпочалася з дослідження Голокосту, – розповів 15 жовтня О. Войтенко. – Вивчення Голокосту як акту геноциду дозволило збагнути сутність Голодомору". Посібник рецензували провідні вчені – американець Тімоті Снайдер й українець Станіслав Кульчицький. Інформацію про Голодомор, зібрану у Фонду Шоа, режисер Сергій Буковський використав у роботі над документальною стрічкою „Живі". *(Радіо „Свобода")*

Спроба самоспалення

ЧЕРВОНОГРАД, Львівська область. – 15 жовтня 50-річний житель міста облив себе бензиною і підпалив на площі біля міської ради. Очевидці кинулися рятувати чоловіка, погасили вогонь і викликали швидку медичну допомогу. Потерпілого поклали до лікарні з опіками. Чоловік мав при собі плякати з надписами „Ні свавіллю „Свободи"!" і „Дякую, пані Вовків!" (Ірина Вовків є депутатом міської ради від Всеукраїнського об'єднання „Свобода"). У ВО „Свобода" заявили, що цей чоловік неодноразово звертався до депутатів з проханням влаштувати його директором школи. *(„Українська правда")*

АМЕРИКА І СВІТ

Дефолту не буде

ВАШІНҐТОН. – 17 жовтня Президент США Барак Обама підписав закон, що передбачає тимчасове відновлення фінансування державних установ і підвищення ліміту державного боргу, щоб запобігти дефолтові. Законопроєкт передбачає фінансування державних установ і організацій до 15 січня 2014 року і розширення ліміту на запозичення до 7 лютого 2014 року. Передбачається, що члени Сенату і Палати представників проведуть переговори з фінансових реформ і повинні доповісти Конгресові про результати до 13 грудня. Трохи раніше Палата представників услід за Сенатом поставила підпис під документом, який передбачає відновлення фінансування держустанов і підвищення ліміту держборгу. За законопроєкт проголосували 285 членів Палати представників, проти – 144. *(„Кореспондент“)*

ФРС очолить Дж. Єлен

ВАШІНҐТОН. – 9 жовтня Президент Барак Обама оголосив про висунення кандидатури заступника голови Федеральної резервної системи Джанет Єлен на посаду керівника ФРС, яка виконує ролю Центрального банку країни. Дж. Єлен замінить на цій посаді Бена Бернанке, чиї повноваження закінчуються в січні, і стане першою жінкою на чолі цієї установи за всю її 100-річну історію. Б. Обама зупинився на кандидатурі 67-річної Дж. Єлен після того, як його колишній радник з економіки Лоренс Самерс зняв свою кандидатуру, пояснивши це своє рішення серйозною опозицією з боку багатьох членів Демократичної партії, до якої належить сам Б. Обама, що зменшило шанси на його затвердження Сенатом. На відміну від Л. Самерса, Дж.Єлен користується підтримкою серед демократів. Тим часом республіканці прохолодно ставляться до її кандидатури, оскільки, на їхню думку, політика ФРС, яка полягає у збереженні нульової базової процентної ставки і масовій купівлі держоблігацій, розпочатої для зниження вартости запозичень, може призвести до утворення фінансових бульбашок і викликати небажаний сплеск інфляції. *(„Голос Америки“)*

У Москві бунтують проти міґрантів

МОСКВА. – В районі російської столиці Західне Бірюльово після масових заворушень і погромів 13 жовтня, спричинених убивством кавказцем 25-річного москвича Єгора Щербакова, ситуація залишається напруженою. Основні події розгортаються навколо плодоовочевої бази. Це підприємство, де працюють трудові міґранти з Кавказу, намагалися взяти штурмом радикально налаштовані молоді люди. Сталися досить жорстокі сутички з поліцією. Бірюльовську овочеву базу оточили кілька броньовиків. Поліція перевіряє документи у кожного перехожого несловʼянської зовнішности. В районі зупиняють авта, за кермом яких сидять водії з несловʼянською зовнішністю. Їх просять вийти на вулицю, ставлять на коліна і садять в поліційні машини. В однієї групи затриманих поліцейські вилучили пʼять ножів і биту. *(„Кореспондент“)*

Ірляндія більше не позичатиме грошей

ДУБЛІН. – 13 жовтня Премʼєр-міністр Ірляндії Енда Кені заявив, що його країна ще до 15 грудня зможе вийти з програми кредитування Міжнародного валютного фонду і Европейського союзу. За його словами, „епоха надзвичайної фінансової допомоги буде закінчена", однак, „ще багато чого доведеться зробити". Зокрема Е. Кені стверджив: „Наша національна економіка почала зростати. Експорт досяг історичного максимуму і перевищив 180 мільярдів евро. Процентні ставки за державними облігаціями знизилися з 15 відс. до чотирьох". Ірляндія попросила допомогу в кінці 2010 року – після того, як в період з 2007 по 2010 роки Внутрішній валовий продукт країни зменшився на 12 відс., при цьому рівень безробіття за підсумками 2010 року збільшився на 13.7 відс.. Всього за період дії зовнішньої підтримки країна отримала 45 млрд. евро від ЕС і 22.5 млрд. евро від МВФ. *(„Дзеркало тижня“)*

У Посольстві України в США відкрилася виставка про Україну

ВАШІНҐТОН. – 4 жовтня в Посольстві України в США відкрилася виставка „Україна очима Національного географічного товариства“, яка стала спільним проєктом дипломатичної місії України та Національного географічного товариства.

На виставці представлено близько 40 архівних світлин, зроблених в Україні фотографами товариства від серпня 1918 року до жовтня цього року. Увагу фотографів привертали родючі степи держави, довоєнна та післявоєнна Україна, особливий дух українських міст, біль Чорнобиля та пересічні українці.

У вітальному слові Посла Олександра Моцика до учасників заходу було зазначено, що фотовиставка засвідчує окремі важливі моменти історії української держави протягом останніх майже 100 років, а також показує трудовий характер народу, його релігійність, культуру та традиції.

Урочисте відкриття виставки відвідали співробітники Національного географічного товариства, зокрема виконавчий віце-президент Тері Адамсон, президент з питань публікацій журналу „National Geographic“ Деклан Мур, старший віце-президент з питань публікацій Юлія Бойл, а також Ліда Турковська – директор з питань маркетинґу українського видання „National Geographic“.

Серед гостей були дипломати, представники української громади, журналісти. Протягом 2014 року ця виставка подорожуватиме по США, зокрема відбудеться в Ню-Йорку, Чикаґо та Сан-Франциско.

Підготування та проведення виставки стало можливим завдяки фінансовій підтримці юридичної компанії „McBreen & Korko“, яку на заході представляла її партнер Реґіна Вексер.

Лідія Турковська розповідає про діяльність українського видання „National Geographic“.

Посольство України в США

Перший фестиваль української новелі

Світлана Орел

НЕЧАЇВКА, Кіровоградська область. – 10-11 вересня відбувся перший фестиваль української новелі, ініційований головою обласної письменницької спілки Василем Бондарем, проведений з метою привернути увагу до літературного жанру, який яскраво заявив про себе в українській літературі, але останнім часом стає незаслужено призабутим.

Фестиваль розпочався у селі Нечаївці, де 111 років тому народився славетний новеліст Юрій Яновський. Свого часу існувала премія ім. Юрія Яновського, лавреатами якої були майстри новелі Євген Гуцало, Микола Кравчук, Олександер Сизоненко, Юрій Щербак, Василь Захарченко. У ті роки також виходив друком збірник „Оповідання року“, де публікувались найкращі твори малого літературного жанру.

Ідея фестивалю передбачає його проведення у рідних місцях видатних українських новелістів – на малій батьківщині Василя Стефаника, Михайла Коцюбинського, Миколи Хвильового, Степана Васильченка.

Гостями фестивалю були Любов Пономаренко з Полтавщини, Василь Трубай з Київщини, Ігор Гургула зі Львова, Віктор Поляненький з Харкова та Ольга Деркачова з Івано-Франківська. Кіровоградщину на фестивалі представляли прозаїки В. Бондар, Олександер Кердіваренко, Василь Левицький, поетеси Антоніна Корінь та Антоніна Царук.

Після відкриття фестивалю відбулися зустрічі у школах району, де письменники читали свої твори. Завершилося свято великим літературним вечором.

Наступного дня гостей фестивалю, літературознавців, науковців та журналістів зібрав круглий стіл „Українське оповідання в контексті світової новелістики“. Знову звучали твори, висловлювалися думки про те, що в українській новелі забагато трагізму і мало гумору, іронії. Фестиваль завершився зустріччю письменників зі студентами Кіровоградського педагогічного університету ім. Володимира Винниченка.

Фестиваль обʼєднав зусилля письменницької організації, місцевої влади, благодійного фонду народного депутата Станіслава Березкіна „Добротвір“.

Учасники першого фестивалю української новелі біля памʼятника Юрієві Яновському.

ДО 80-річчя ГОЛОДОМОРУ-ГЕНОЦИДУ В УКРАЇНІ

Закордонні українці завжди пам’ятали Голодомор

Норберт К. Іван

ВІНІПЕҐ, Манітоба. – „Україна пам’ятає – світ визнає“ – з таким гаслом Світовий Конґрес Українців (СКУ) виступив з ініціятивою проведення масових поминальних акцій у всіх країнах світу у 80-ту річницю Голодомору.

Цей злочин комуністичної влади завжди замовчували в СРСР. Українці США і Канади, щоб привернути увагу світової преси і політичних діячів до проблеми замовчування Голодомору, проводили численні акції протесту і пікети під радянськими дипломатичними посольствами.

Одна з найбільших таких акцій відбулася 2 жовтня 1983 року у Вашинґтоні біля радянського посольства. У ній взяло участь близько 8,000 осіб. Глава уряду Української Народної Республіки в екзилі Ярослав Рудницький надіслав Генеральному секретареві ООН меморандум з даними про Голодомор і звинуваченнями СРСР у геноциді проти українського народу.

Представникам української діяспори вдалося схилити члена Палати Представників Конґресу США, республіканця Джеральда Соломона до винесення на розгляд Конґресу проєкту про геноцид українського народу. Проєкт містив заклик до Президента США „оголосити проклямацію, яка засуджує політику геноциду щодо українського народу, заслухати на засіданнях Конґресу свідків-очевидців Голодомору“.

Українцям також вдалося переконати члена Палати Представників від штату Ню-Джерзі Джеймса Флоріо внести на розгляд Конґресу питання про створення урядової комісії „з розслідування причин і обставин голоду в Україні в 1932-1933 роках“.

9 жовтня 1983 року у Вініпезі відбулася Панахида за упокій душ мільйонів українців, закатованих голодом в 1932-1933 роках. Так діяспора, під час проведення XIV конґресу Комітету Українців Канади, відзначила 50-ту річницю Голодомору в Україні.

Ще на початку 1980-их років українська діяспора Канади і США кинула серйозний виклик інформаційній бльокаді навколо Голодомору. Вони почали підготування до широкомаштабних акцій до 50-ої річниці трагедії. Готувалася ґрандіозна кампанія з громадськими акціями, з залученням провідних науковців, журналістів, американських та канадських політиків. Світ, який і не здогадувався про трагедію українського народу, повинен був почути правду.

У 1985 році кампанія українців в Канаді та США увінчалася успіхом: Конґрес США створив спеціяльну комісію з розслідування фактів Голодомору в Україні, виконавчим директором якої був призначений Джеймс Мейс. А в наступному 1986 році з друку вийшла книга британського історика Роберта Конквеста „Жнива скорботи. Радянська колективізація і терор голодом“. З цього часу греблю замовчування було прорвано, закордонні засоби масової інформації публікували численні факти, спогади очевидців. З’явилися фільми і книги про Голодомор.

19 червня 2003 року Сенат Канади прийняв резолюцію, яку підготувала сенатор Райнел Андрейчук. Резолюція закликала уряд Канади визнати Голодомор 1932-1933 років в Україні актом геноциду та засудити будь-які спроби заперечити чи спотворювати цю історичну правду.

27 травня 2008 року Палата громад Парляменту Канади прийняла закон, внесений на розгляд членом Парляменту від Консервативної партії Джеймсом Безаном, що встановлює четверту суботу листопада Днем пам’яті українського Голодомору, і який визнає голод в Україні 1932-1933 років актом геноциду. 29 травня 2008 року, після підписання генерал-губернатором Канади Мікаель Жан, цей закон набув чинности.

Жертвам Голодомору присвячені пам’ятники в Канаді. У 1983 році в Едмонтоні, Альберта, був побудований пам’ятник на площі Вінстона Черчіля. Пам’ятний знак у Вініпезі, Манітоба, був встановлений 24 червня 1984 року біля будинку міської ради. Автором пам’ятника став відомий канадський скульптор українського походження Роман Коваль.

Монумент в Гакстоні, Онтаріо, був побудований в 1989 році в будинку „Сокіл“, що належить Українському національному об’єднанню „Торонто-Захід“.

Пам’ятник жертвам Голодомору у Вініпезі, Манітоба. (Фото: Норберт К. Іван)

Свідки Голодомору зустрілися у Вініпезі, Манітоба. (Фото: Норберт К. Іван)

АМЕРИКА І СВІТ

Забагато небезпечних шахт

ПЕКІН. – 14 жовтня уряд Китаю повідомив, що до кінця 2015 року закриє принаймні 2,000 малих вугільних шахт. Закриватимуть шахти з обсягом видобутку до 90 тис. тонн вугілля на рік, які не відповідають нормам безпеки чи розташовані на особливо небезпечних пластах. Вуглевидобувна промисловість Китаю найнебезпечніша у світі. За офіційними даними, минулого року в аваріях на вугільних шахтах країни загинули 1,384 особи. Дві третини аварій стається щороку саме на малих шахтах. *(Радіо „Свобода“)*

Вже час відмовитися від ртуті

НЮ-ЙОРК. – Світова організація охорони здоров’я закликає до 2020 року повністю відмовитися від виробництва і використання ртуті в медичних вимірювальних приладах. При цьому у „чорний список“ потрапили і традиційні термометри для вимірювання температури і прилади для вимірювання тиску крови. Як заявила 12 жовтня Генеральний директор цієї організації Марґарет Чан, „необхідно раз і назавжди захистити людство від руйнівного впливу цього металу, оскільки ртуть є одним з десяти хемічних елементів, що викликають найбільшу стурбованість медиків“. В даний час єдиною міжнародною угодою, що реґулює ґльобальне використання цієї токсичної речовини, є Минаматська конвенція, яка була прийнята напередодні в Кумамото (Японія). В рамках конвенції Світова організація охорони здоров’я вилучає ртуть з усіх медичних вимірювальних приладів та впроваджує безпечніші безртутні прилади. Ртуть і її різні сполуки приводять до поразок мозку і нервової системи, особливо в ранньому віці. Серед інших можливих наслідків для організму фахівці виділяють ураження нирок і травної системи. *(„Голос Америки“)*

Аллах і Бог – це двоє?

КУАЛА-ЛЮМПУР, Малайзія. – Апеляційний суд Маляйзії 12 жовтня заборонив християнам цієї країни вживати слово „Аллах“ для означення Бога, оскільки, на думку суддів, вживання слова „Аллах“ як мусульманами, так і християнами може привести мусульманську більшість до переконання, що між християнським Богом і Аллахом нема жодної різниці. Маляйзійські християни, які складають 9 відс. населення країни, домагаються права вживати слово „Аллах“, тому що іншого поняття для означення Бога в маляйзійській мові просто нема. Офіційною релігією в країні є іслям, його сповідують майже 60 відс. населення, ще 20 відс. належать до буддизму. Хоч у Маляйзії проголошена свобода совісти, насправді права релігійних меншин постійно зневажаються, що приводить до маштабних конфліктів на релігійному ґрунті. *(„Кореспондент“)*

У Сирії триває протистояння

ДАМАСК. – Сирійська національна рада, яка є головною політичною силою опозиції, оголосила, що не має наміру брати участь у переговорах у Женеві з західніми країнами щодо вреґулювання сирійської кризи. Ці переговори мали відбутися в другий тиждень листопада. Зі свого боку, Президент Сирії Башар Асад заявив, що за стіл переговорів з опозицією його уряд сяде лише в тому випадку, коли вона складе зброю, в іншому разі, мовляв, „це не опозиція, а терористи“. *(„Кореспондент“)*

Багато спати не варто

МАДРИД. – Об’єднана група дослідників з університетської клініки в Мадриді і Колюмбійського університету в Ню-Йорку вивчила дані понад 2,700 осіб у віці 60-70 років, котрі перебували під спостереженням протягом трьох років. Контрольну групу складали 49 відс. учасників експерименту, котрі спали по шість-вісім годин на добу. 40 відс. досліджуваних мали звичку спати по девять і більше годин, 11 відс. осіб спали всього по п’ять годин на добу і навіть менше. Як показали висліди аналізи, люди, котрі сплять в середньому по дев’ять годин і більше, мають значно нижчі показники когнітивних функцій мозку в порівнянні з тими, хто спить по шість-вісім годин на добу. *(„Кореспондент“)*

Низько вклонімося доброчинцям

У попередньому числі „Свобода" повідомила про щедрий дар відомого українського підприємця Дмитра Фірташа, який пожертвував 2.5 млн. дол. на практичне втілення в американській столиці проєкту Меморіялу пам'яті жертв Голодомору-геноциду 1932-1933 років в Україні. Прекрасний, гідний глибокої поваги крок! І здійснений він в дусі народної мудрости: хто дає скоро, тобто в момент наспілої потреби, той дає удвічі. Прекрасний і гідний цей вчинок Д. Фірташа ще й тому, що засвідчує тяглість і безперервність славетних традицій українського меценацтва, започаткованого ще київським князем Володимиром і княгинею Ольгою. Самий тільки перелік прізвищ українських благодійників склав би цілу книжку.

Світлим прикладом душевної доброти і фінансової щедрости були і залишаються такі великі українці, як князь Костянтин Острозький і острозька княжна Гальшка Гулевичівна, волинська княгиня Софія Чарторийська, гетьмани Іван Мазепа і Петро Конашевич-Сагайдачний, митрополити Петро Могила і Андрей Шептицький, підприємці Платон і Василь Симиренки, Лазар, Абрам та Ізраїль Бродські, Євген Чикаленко, князь Василь Вишиваний (Габсбурґ), київська родина Терещенків, родини Тарнавських, Трощинських, Ханенків, Галаганів, Рильських, Кониських, десятки і сотні інших осіб і сімей.

Поразка національно-визвольних змагань 1917-1921 років і поновне поневолення України московською імперією, вже комуністичною, розірвали традиції українського меценацтва, і все ж не вбили його, бо після Другої світової війни воно знайшло живильний ґрунт у бутті західної української діяспори. Тут теж маємо довгу низку імен і достойних чинів, котрими можемо гордитися перед Україною і перед усім світом.

У першому ряді стоять меценатські заслуги Петра Яцика, який створив освітній Фонд і заснував Міжнародний конкурс знавців української мови; не менш відомі Омелян і Тетяна Антоновичі, чия благодійна фундація заопікується розвитком наукових бібліотек в Україні; Ераст Гуцуляк – спонзор придбання будинку для Посольства України в Канаді і щедрий жертводавець на книговидання в Україні і на інформаційні кампанії на тему Голодомору 1932-1933 років; Євген і Деймел Шклярі, чий фінансовий вклад успішно розв'язав питання перебудови нового приміщення Українського Музею в Ню-Йорку; Джеймс Темертей – головний спонзор низки проукраїнських культурологічних проєктів і канадського Фонду „Дітям Чорнобиля"; Михайло і Марія Гояни – засновники австралійського Фонду „Українську книжку – українським дітям"; Олексій Воскобійник – один з багатьох щедрих жертводавців на розвиток українознавства у Гарвардському і Пенсильванському університетах. Це лише деякі з прізвищ, насправді їх дуже багато.

З відновленням в 1991 році незалежної держави все впевненіше розвивається благодійництво в Україні. Виникла і все активніше діє Ліґа меценатів. Поволі, але невпинно ошляхетнюється українська олігархія – багато з тих, хто до неї належить, усвідомлюють свій моральний обов'язок перед суспільством. Добрий приклад подає згаданий вище Д. Фірташ, засновник кількох благодійних фондів з підтримки української культури і мистецтва, спонзор Програми українознавства в університеті Кембриджу у Великій Британії. Вже багато суспільнокорисних справ на конті Віктора Пінчука, засновника київського Центру сучасного мистецтва – найбільшого у Східній Европі. Засновником фондів „Розвиток України" і „Ефективне управління", спонзором відновлення Національного музею народної архітектури та побуту в селі Пирогово під Києвом є Рінат Ахметов. В окремих акціях і культурницьких кампаніях охоче діляться своїм багатством Сергій Таратута, Олександер Прогнімак, Дмитро Андрієвський, Ігор Воронов та інші.

Отож можна сподіватися, що невдовзі Україна за рівнем благодійництваназдожене ті країни і суспільства, де ця важлива і гідна пошани сфера розвивалася вільно, без вимушених перерв.

СВОБОДА

Пам'ятаймо про Україну!

Газета заснована у 1893 році — Видає Український Народний Союз

Головний редактор: Рома Гадзевич
Редактори: Левко Хмельковський, Петро Часто

FOUNDED IN 1893
Svoboda (ISSN 0274-6964) is published weekly on Fridays by
the Ukrainian National Association, Inc. at 2200 Route 10, P. O. Box 280, Parsippany, NJ 07054

☎ (973) 292-9800 — **E-mail:** svoboda@svoboda-news.com
Fax (973) 644-9510 — **Website**: www.svoboda-news.com

Postmaster, send address changes to:
Svoboda, P. O. Box 280, 2200 Route 10, Parsippany, NJ 07054

Передплата: $65.00 на рік, $40.00 на півроку.
Для членів УНСоюзу – $55.00 на рік, $35.00 на півроку.

Чеки і грошові перекази виставляти на „Svoboda".
Periodicals postage paid at Caldwell, NJ 07006 and additional mailing offices.

Адміністрація „СВОБОДИ"	
Адміністрація / Оголошення	Володимир Гончарик ☎ (973) 292-9800 x 3040 **Fax** (973) 644-9510 **E-mail** adukr@optonline.net
Передплата	Володимир Гончарик ☎ (973) 292-9800 x 3040 **E-mail** subscription@svoboda-news.com

ІСТОРІЯ

Українці підтримали „Празьку весну"

Левко Хмельковський

45 років тому, 20 серпня 1968 року, в Черкасах нас розбудив гуркіт сотень танкових моторів, який лунав з містечка танкової дивізії, що стояла серед міста. Ми вирішили, що танкісти виїздять у літні табори, хоча раніше такого гуркоту ніколи не було чутно. Наступного дня стало відомо, що радянські танки увійшли до Чехословаччини, де „ворожі сили" готували заколот, але були своєчасно виявлені і знешкоджені.

А восени в країні прокотилася хвиля репресій проти громадян, які засудили вторгнення військ країн Варшавського договору до Чехословаччини.

Що ж сталося? У січні 1968 року першим секретарем Комуністичної партії Чехословаччини був обраний Олександер Дубчек, котрий розпочав реформи, що дістали назву „Празька весна". Йшлося про демократизацію та лібералізацію життя, побудову „соціялізму з людським обличчям", зокрема надання свободи слова і пересування.

27 червня чеські газети оприлюднили маніфест проґресивної інтеліґенції „Дві тисячі слів до робітників, селян, службовців, учених, працівників мистецтва та інших" з вимогою дальших реформ.

Провід СРСР гостро засудив наміри чехів. У ніч з 20 на 21 серпня 1968 року до Чехословаччини увійшли 7,000 танків і 300 тис. вояків з СРСР, а також з Польщі, Угорщини і Болгарії.

Але в СРСР були люди, які не злякалися репресій і 25 серпня вийшли з протестом на головну площу Москви. Їх було семеро. Протестантів підтримали дисиденти в інших республіках СРСР. На усіх впала кара комуністичної влади. Досліджуючи ці події, Науково-інформаційний та просвітницький центр „Меморіял" створив у Москві програму „Історія інакшомислення в СРСР", у якій зокрема складено за матеріялами КҐБ список осіб, котрі виявили протест або незгоду з вторгненням до Чехословаччини і були покарані. У тому списку є 27 осіб з України.

В Одесі історик В'ячеслав Ігрунов наступного дня після окупації Чехословаччини вийшов на головну вулицю з жалобною опаскою, пізніше переклав і поширював маніфест „Дві тисячі слів". Жалобу демонстрував також одеський художник Віталій Сазонов. Акцію протесту підтримали одесити Святослав Караванський (написав листа до голови президії Верховної Ради СРСР) і його дружина Ніна Строката, родина Григоренків – Петро, Зінаїда і Андрій.

У Черкасах був заарештований і засуджений мій добрий знайомий журналіст Михайло Ліхцов, який і раніше, за даними КҐБ, „закликав до боротьби за самостійну Україну, без засилля москалів". Він виготовив летючку „Хай жива вільна Чехословаччина! Геть окупантів! Політичну свободу Україні!". Летючки виготовляли і поширювали Віктор Некіпелов та його дружина Ніна Комарова в Умані.

З протестом вийшли робітники. Шахтар П. Михайленко у Нововолинську написав на стінах будинків „Смерть кремлівським окупантам! Руки геть від ЧССР!". В Луганську робітник І. Проха заявив секретареві партійного комітету: „Ви хочете, щоб ми влаштували вам, як у Чехословаччині?". Проти окупації протестували Лариса Лохвицька з Києва – програміст Управління залізничних шляхів, викладач Одеського холодильного інституту Василь Харитонов, військовий інженер Генріх Алтунян з Харкова, учень Леонід Кольницький з Харкова, лікар Володимир Малинкович з Києва (звільнений з війська за критику окупації), публіцисти Леонід Плющ і Євген Сверстюк, лікар Ольга Скребець і філолог Григорій Токаюк з Києва, робітник В. Мельников з Жданова (нині – Маріюпіль).

Киянин Михайло Кукобака заявив у військовому комісаріяті, що в разі призову до війська і відрядження до окупованої Чехословаччини поверне зброю проти окупантів. В Ужгороді викладач університету Микола Бондар на засіданні катедри засудив окупацію Чехословаччини, був звільнений з праці і змушений працювати кочегаром у Черкасах, після чого засуджений.

Юрій Литвин виготовив і поширював ряд правозахисних документів, зокрема „Борцям за свободу і незалежність Чехословаччини". Засуджений, він помер у таборі. Киянин В. Нікітін написав статтю „Чехословацька трагедія: відгуки і висновки".

У ті роки протест проти дій панівного режиму був подвигом самопожертви і часто призводив до загибелі. Але були в Україні люди, здатні до цього подвигу. До тривалих термінів ув'язнення були засуджені Г. Алтунян, В. Ігрунов, С. Караванський і Н. Строката, В. Некіпелов, М. Кукобака, Л. Плющ, Є. Сверстюк.

Історик Борис Юхно з Черкас написав до „Свободи", що М. Ліхцова вже в роки Незалежности України чехи запросили в Прагу як єдиного радянського журналіста і державного службовця, що офіційно виступив проти аґресії 1968 року. М. Ліхцов зустрічався з Олександром Дубчеком. Нещодавно газета „Черкаський край" надрукувала статтю Ганни Шквар – спомини дружини М. Ліхцова Галини про її поїздки у Мордовію, до ув'язненого чоловіка. М. Ліхцов помер у 2009 році, не доживши кілька місяців до 80-річчя.

С. Караванський провів у неволі 31 рік. У листопаді 1979 року він еміґрував разом з дружиною до США, де й досі веде громадську й наукову діяльність, опублікував низку праць з мовознавства, зокрема „Практичний словник синонімів української мови", „Російсько-український словник складної лексики". Пише вірші, віршовані казки, п'єси, перекладає твори з англійської мови, виступає з дописами у „Свободі".

Шановні дописувачі!

Щоб прискорити опублікування в газеті Ваших статтей, листів та інших кореспонденцій, просимо надсилати їх до редакції електронною поштою на адресу svoboda@svoboda-news.com у форматі DOC.

З РЕДАКЦІЙНОЇ ПОШТИ

Перший крок України до Евросоюзу

Заява ветеранів дипломатичної служби

Нині в новітній історії України настає одна з надзвичайно важливих подій: 29 листопада у Вільнюсі на зустрічі глав держав Европейського союзу та країн-учасниць програми Східного партнерства передбачається підписання Угоди про асоціяцію, включно з поглибленою та всеохоплюючою зоною вільної торгівлі між Україною та Европейським союзом. Ми вважаємо, що ця історична подія небезпідставно розглядається як перший крок до набуття Україною повноправного членства в Евросоюзі.

Ми, ветерани дипломатичної служби, які протягом усіх років незалежности України відстоювали европейський вибір українського народу, усвідомлюємо ту велику відповідальність, що стоїть перед керівництвом нашої держави саме сьогодні, коли на нього чиниться політичний і економічний тиск з боку проімперських сил Росії та проросійських сил всередині нашої країни, аби змусити Україну зійти з обраного нею курсу на евроінтеґрацію, закріпленого в Законі про засади внутрішньої та зовнішньої політики.

Вболіваючи за майбутню долю своєї країни, ми заявляємо про повну підтримку зусиль керівництва держави, Міністерства закордонних справ та інших державних структур, спрямованих на досягнення поставленої мети.

Ми вітаємо спільні кроки Президента, Уряду та Верховної Ради, які ведуть до якнайшвидшого ухвалення усіх документів, необхідних для гармонізації українського законодавства з европейським, і рішень, які дозволили б зняти ті питання, які ще залишаються на порядку денному непростого переговорного процесу з ЕС. Всі ми маємо зрозуміти, що Україна не має права втратити той шанс, який надає їй сьогодні історія.

Спираючись на свій багаторічний досвід практичної дипломатичної роботи, ми, як і більшість українського народу, усвідомлюємо надзвичайну важливість нинішнього моменту, добре розуміємо, що Україну чекають непрості випробування міцности її евроінтеґраційних прагнень. Багато зроблено, але ще більше роботи попереду. Проте, шляху назад немає.

Наш народ заслуговує на гідне і цивілізоване життя, на гідне та авторитетне існування своєї держави у сучасному ґльобалізованому світі. Ми впевнені, що евроінтеґрація створить для цього необхідні умови і можливості.

Цей курс не повинен викликати жодних сумнівів у тому, що повернення України до великої родини держав об'єднаної Европи відповідає її національним інтересам, буде сприяти зміцненню ґарантій суверенітету, незалежности та територіяльної цілісности нашої Батьківщини.

Надзвичайні і Повноважні Посли України **Микола Макаревич, Борис Гудима, Юрій Костенко, Юрій Богаєвський, Олександер Божко, Ігор Грушко, Юрій Малько, Олександер Сліпченко, Ігор Турянський**

Надзвичайні і Повноважні Посланники II кляси **Станіслав Лазебник, Володимир Чорний**

Київ

Сьогодні мовчання не буде

Вміщеною нижче заявою спільнота Українського Католицького Університету відгукнулася на знищення у Харкові пам'ятної дошки Юрієві Шевельову і підтримала небайдужу громадськість Харкова і всієї України, спрямовуючи до керівництва держави свій протест з приводу останніх харківських подій.

Недавно громадська ініціятива за надання Донецькому університетові імені Василя Стуса закінчилася звинуваченням українського поета у русофобії і антисемітизмі, а вже сьогодні ті ж самі особи звинувачують Юрія Шевельова у співпраці з німецькими окупантами, що призвело до ганебного акту знищення меморіяльної дошки великому харків'янинові.

Для кожної цивілізованої людини така наруга над пам'яттю видатного вченого і громадського діяча, який все своє життя присвятив поверненню України в европейський цивілізаційний простір, цей удар молотом по пам'ятному знакові української історії став ще одним свідченням дикунства новітніх місіонерів комуністичної ідеології, які так ніколи і не навчилися бути іншими супроти того минулого, в якому у тому ж таки Харкові вночі таємно забрали пам'ятник Василеві Еланові-Блакитному і зрівняли з землею могили В. Блакитного, Миколи Скрипника, Миколи Хвильового. Так розправлялися з світлою пам'яттю померлих творців культурних цінностей.

Сьогодні мовчання не буде. І захисту потребує не Ю. Шевельов, тому що його ім'я є величиною самодостатньою і в суто українському, і в світовому інтелектуальному та гуманістичному контексті (…). Він ніколи не скористався своїм німецьким походженням для отримання життєво важливих привілеїв в окупованому німцями Харкові, бо однаково засуджував нацистську ідеологію, як і ідеологію комуністичну, а йому сьогодні приписують колябораціонізм і антисемітизм.

Новітні українські геростратини не читають творів Ю. Шевельова, вони взагалі нічого не читають. Непробудне невігластво забезпечує їм сприятливий ґрунт для плекання в собі колоніяльного „комплексу кочубеївщини" (як називав феномен зрадництва сам Ю. Шевельов).

Найглибша темрява – перед світанком. Мабуть, відчувають темні сили, що Харків всупереч усім їхнім „героїчним спробам" проривається, говорячи словами Павла Тичини, в український степ, в українську стихію. І вже немає і не буде шляху назад. „Бо Харків і далі має українське серце (…). І Харків сам змагається за свою українськість. Тільки треба його підтримати". Так ділився своїми враженнями про перебування у Харкові 1990 року Ю. Шевельов в есеї „Харків: подорожні враження і заклик".

Від імені спільноти УКУ –
о. д-р **Богдан Прах**, ректор

Львів

Це була перемога України

6 жовтня відбулася надзвичайно важлива подія, яка, на моє переконання, вплине на подальшу долю України. Йдеться про боксерський двобій між українцем Володимиром Кличком та росіянином Олександром Повєткіним.

Перемовини про умови бою тривали понад рік. Двічі вони вони були безрезультатними, і лише третя спроба завершилася успішно, коли маловідомий російський підприємець раптом запропонував чи не найбільший в історії боксу гонорар спортовцям – 23.2 млн. дол.! Там, де бракує інформації, народжуються підозри щодо щирости такого фантастичного фінансування. Підприємця дратувало, що брати Володимир і Віталій Клички мають усі чотири головні світові боксерські пояси. Це дратувало й центральну владу в Кремлі. Умовою було, що бій мав відбутися в Росії, у Москві, як подарунок до дня народження Президента Росії Володимира Путіна. Перемога мала бути за О. Повєткіним!

Під час трансляції російські коментатори не втомлювалися його називати „руським вітязем".

Вихід на ринґ О. Повєткіна супроводжувався російською піснею з приспівом „Русь! Русь! Русь!". Було й безупинне розмахування російськими державними прапорами у залі. Гимн Росії виконував з оркестрою російський олігарх Йосиф Кобзон, котрому США відмовило у візі за кримінальні зв'язки.

Багато разів показували на екрані активного російського націоналіста, кінорежисера Нікіту Міхалкова, який завчасно проґандував О. Повєткіна і прогнозував його перемогу.

Але українець, будучи в чудовій спортивній формі, переміг! Зробимо висновок: спортивна перемога українця над росіянином буде мати неабиякий політичний резонанс: усі побачили, що Україна все ж може перемагати Росію, а не підкорятися її диктатові! Певно, в Европі наша держава буде почуватися спокійніше і, головне, вільніше. І друге, що найважливіше, брат чемпіона Віталій Кличко в очах електорату суттєво додає шансів на обрання Президентом України на виборах 2015 року. Вітаю Україну з важливою перемогою!

Володимир Єфимов,
Дніпропетровськ

На Україну чекає перспективне майбутнє

У 1997 році побачила світ праця одного з творців ідеї евразійства Олександра Дуґіна „Основи геополітики. Геополітичне майбутнє Росії", у якій він наголошував, що Україна є чисто випадковим явищем і в недалекому майбутньому мусить розпастися на окремі території, які, окрім Галичини, мусять бути приєднані до Росії або бути під її контролею.

Фактично О. Дуґін зформулював евразійську концепцію, яка мала б наблизити Росію до геополітичної, покищо ідеологічної війни з Україною. Імперські мотиви О. Дуґіна підхопило в Україні середовище захисників імперського духу у Верховній Раді.

Ще одним творцем геополітичних мітів щодо України був відомий російський письменник і дисидент Олександер Солженіцин, який, на відміну від О. Дуґіна, не ратував за евроазійську ідею останнього, а підкреслював слов'янську ідею об'єднання держав під егідою Росії. Отже, дві руки геополітичного міту, два шляхи відновлення імперської величі Росії. Ідеї цих двох містифікаторів стали політичною програмою щодо України для російського Президента Володимира Путіна і набрали особливого значення тепер, коли Україна зробила рішучі кроки до вступу в асоційовані члени Европейського союзу.

На Генеральній Асамблеї ООН Президент Грузії Михайло Саакашвілі сказав: „Країни Східної Европи, які прагнуть приєднатися до єдиної европейської родини вільних і демократичних націй, перебувають під постійним тиском і погрозами, тому що стара імперія намагається відновити свої давні кордони". Марно російська делеґація покинула зал засідань. Це була правда. Слова грузинського провідника стосувалися й України.

Вступ України до Митного союзу означав би для неї ерозію національної ідеї і знову „щасливе" багатовікове гойдання у „спільній колисці". Уже на сьогодні Митний союз – це аморфне творіння, що не має ніякої перспективи, гальмує політико-економічний розвій членів, як, до речі, і самої Росії. Україна та її політична еліта не мають права втратити цей історичний шанс, тобто стати асоційованим членом ЕС, попри анатему, що лине з Кремля.

Фальш концепції О. Дуґіна щодо України є очевидною. На Україну, якщо вона увійде до складу ЕС, чекає гідне, хай спочатку й нелегке, майбутнє у сім'ї европейських народів.

Ігор Федик,
Львів

Владика Даниїл відвідав парафію в Сієтлі

Ірина Пилиповець

СІЕТЛ, Вашінґтон. – 20 вересня місійна парафія св. Трійці зустрічала Владику Даниїла, правлячого Архиєрея Західньої Єпархії Української Православної Церкви в США. Парафія відзначила Різдво Пресвятої Богородиці Літургією, яку очолював Владика Даниїл.

22 вересня Владика Даниїл очолив Архиєрейську Літургію з молитвами подяки та проханнями Божого благословення для парафіяльної родини. Зустріли Владику при вході у храм з хлібом та сіллю голова парафіяльної управи Андрій Пилиповець і голова сестрицтва Людмила Романюк. Наймолодші парафіяни з словами вітання вручили йому квіти.

Співслужили з Владикою настоятель храму о. Андрій Матлак, а також настоятель храму св. Івана Хрестителя у Портлянді протоєрей о. Володимир Зінчишин. Під час Літургії допомагали у служінні вівтарні хлопчики, наставником яких був семінарист Свято-Софіївської семінарії іподиякон Іван Чопко.

У своєму пастирському слові Владика Даниїл закликав парафіян тримати усіх і усе на почуттях любови. Співав церковний хор під керівництвом Ольги Заїнчковської.

Присутні були запрошенні на святковий обід, під час якого з вітальним словом виступили діти і вручили Владиці чек для дітей у сиротинцях, якими опікується УПЦ у США. Ці гроші діти збирали, продаючи просфори, які випікали самі під настановою о. А. Матлака.

Учасники свята в місійній парафії св. Трійці. (Фото: Іван Чопко)

День Пласту відбувся у Едмонтоні

Андрій Горняткевич

ЕДМОНТОН, Альберта. – Едмонтонська станиця Пласту 29 вересня розпочала діловий 2013-2014 рік уже традиційним Днем Пласту. З благословення Єпископа західньоканадської єпархії Української Православної Церкви Канади Іларіона призначено о. Юрія Сучевана православним душпастирем станиці і тому День Пласту почався участю пластунів у Службі Божій у соборі св. Андрія Первозваного, де він є парохом. Хор собору, яким диригує Орест Солтикевич, колишній юнак станиці, співав Літургію, а пластуни заспівали „Отче наш" на свою традиційну мелодію.

Потім у конференц-центрі готелю „Шато Люї" відбулося святковне відкриття Дня Пласту. Новачка Даринка Чернявська перейшла до Уладу пластунок юначок, а старшому пластунові Марку Тимчакові вручено найвище відзначення Уладу старших пластунів – Орден св. Юрія в бронзі – за довголітню виховну працю з новаками і юнаками, а також за започаткування старшопластунського куреня „Зелені хустки".

Юначкам Наталі Радьо і Тамілі Скрябін визнано успішне закінчення третьої проби й іменовано пластунками вірлицями. Зараз вони й недавно іменовані пластуни скоби Матей Горбай, Андріян Пришлях і Маркіян Тетеренко перейшли з Уладу пластунів юнаків до Уладу старших пластунів.

За довголітню громадську працю, зокрема в музичному житті української громади Едмонтону, пластунці Галині Котович вручено Орден Вічного Вогню у сріблі.

Під час обіду на екранах показувано світлини з цьогорічних новацьких і юнацьких таборів.

На оселі ОДВУ відбулася зустріч дивізійників

ЛІГАЙТОН, Пенсильванія. – Дивізійне печення бараболі на оселі Організації державного відродження України ім. Олега Ольжича відбулося 21 вересня.

Відбувалися приємні зустрічі з членами родини, товаришами та знайомими, зокрема товариська зустріч з Миколою Бойчуком, Євгеном Михайловим та Юрієм Цегельським – трьома ветеранами Дивізії „Галичина", опісля переіменованої на Першу українську дивізію Української національної армії.

Продовжувалось свято під звуки чародійної скрипки Іннеси Тимочко-Декайло.

В кінці адміністрація оселі висловила щиру вдячність всім, які спричинилися до приготування торжества.

Прес-служба ОДВУ

Учасники свята, дивізійники Юрій Цегельський, Микола Бойчук, Євген Михайлів.

Вечір української спадщини на стадіоні „Метс-Ситіфілд“

НЮ-ЙОРК. – Вже вдруге сотні американців українського походження зійшлися на стадіоні „Метс-Ситіфілд“, щоб підтримати команду „Ню-Йорк Метс“ та представити українську спадщину. Беручи під увагу величезний успіх цієї акції минулого року, відділи Українського Конґресового Комітету Америки (УККА) в Йонкерсі та Ню-Йорку знову організували „Вечір української спадщини“ на стадіоні, щоб показати красу і багатство української культури представникам інших національностей.

Перед змаганням 26 вересня між командами „Ню-Йорк Метс“ і „Мілвокі Брюверс“ у центрі поля виступили український танцювальний ансамбль „Трембіта“ з Йонкерсу під керівництвом Орландо і Лариси Паґанів, віртуозна скрипалька Інеса Тимочко-Декайло і тріо братів Добрянських.

Тисячі глядачів мали можливість бачити їхні виступи на двох величезних моніторах і приєднатися до майже 500 американців українського походження в „Українській секції“, підбадьорюючи виконавців.

Після виступів членам українсько-американської громади були вручені від імені „Ню-Йорк Метс“ нагороди „Премія духу“ за довгі роки праці для добра громади. Нагороду вручено з рамени УККА, місія якого полягає у підтримці культурних, освітніх та гуманітарних заходів, які надають особливого значення українсько-американській спадщині і забезпечують розвиток демократії в Україні.

Нагороди отримали Тамара Олексій – президент УККА, Ліза Донован – довголітній викладач в Академії св. Юра і заступник директора Крайової канцелярії УККА, Андрій Добрянський – громадський діяч і заступник голови Нюйоркського відділу УККА, Світлана Хмурковська-Фай – директор Школи українознавства і директор Дитячого культурного центру „Барвінок 1“ та Оксана Кіцюк-Кулинич – довголітній громадський активіст та голова Американського комітету з освіти про Голодомор.

Іванка Заяць, голова відділу УККА у Ню-Йорку, сказала: „Ми дуже пишаємося усіма виконавцями і дякуємо усім тим, хто прилучився до цього заходу. Це був корисний і цікавий вечір, і ми сподіваємося, що продовжуватимемо його кожного року“.

УККА

Глядачі побачили нагороджених на екрані.

На поле вийшов танцювальний ансамбль „Трембіта“ з Йонкерсу.

У Києві завершився VI фестиваль сучасного мистецтва

Тетяна Терен

Емблема фестивалю „ГогольFest". (Фото: Василь Осадчий)

КИЇВ. – Десять днів, від 13 до 22 вересня, у столиці України художники, актори, письменники, режисери, скульптори, фотографи і музиканти творили з закинутої території Експериментально-механічного заводу оазу сучасного мистецтва, потрапивши на яку можна було не лише стати глядачем, але й співтворцем. Ініціятор фестивалю „ГогольFest", режисер культового театру „Дах" Владислав Троїцький створив лише умови для фестивалю, дав головний поштовх, а за облаштування і творення атмосфери мистецької свободи взялися всі, кому бракувало в Києві простору для творчости.

Три роки фестиваль сучасного мистецтва „ГогольFest" відбувався на території заводу „Арсенал". Після того, як завод став державною інституцією „Мистецький арсенал", В. Троїцький переніс своє дітище на територію кіностудії ім. Олександра Довженка. У 2011 році фестиваль через відсутність державної підтримки не відбувся. Але вже за рік В. Троїцький, не чекаючи більше на зацікавлення держави, знайшов для фестивалю приміщення заводу на Видубичах.

У дні фестивалю на ньому побувало понад 50 тис. гостей. „Нове мистецтво завжди має виборювати і відкривати нові простори, — переконана Вірляна Ткач, яка вже вдруге приїхала на фестиваль з США з новою виставою мистецької групи „Яра". – Коли ви приходите до знаного оперного театру, ви знаєте, що побачите. Такі ж ініціятиви, як „ГогольFest", – це суцільні мистецькі відкриття".

Фестиваль збігся у часі з Форумом видавців у Львові, Фестивалем джазу у Криму, Днями Львова в „Мистецькому арсеналі" і зустрічами „Ялтинської европейської стратегії", але ці проєкти не конкурували поміж собою, а навпаки – доповнювали, обмінюючись проєктами, учасниками і глядачами.

Головна експозиція творилася протягом тижня на очах у відвідувачів. Щодня можна було стежити за тим, як скульптори вирізували велетенські скульптури з пінопласту, актори готували вечірні вистави. Відкривали і закривали фестиваль вистави театру В. Троїцького „Дах". Першого дня участь у виставі „Ні бог, ні цар, ані герой" взяли два найвідоміші проєкти В. Троїцього – музичні гурти „ДахаБраха" і „Dakh Daughters". Сім дівчат, колишніх учасниць театру „Дах", з білими нафарбованими обличчями творили на сцені неймовірне кабаре, змішуючи різні музичні стилі, інструменти і літературні тексти.

На фестивалі можна було ознайомитися з виставами театрів з Франції, Польщі, Росії та Еспанії. Мистецька група „Яра" після першої української презентації на Форумі видавців у Львові показала на фестивалі найновішу виставу „Капітан Джон Сміт" про знаменитого британського мандрівника XVI-XVII ст., який до своєї леґендарної подорожі до Америки побував в Україні і був вражений гостинністю її мешканців. Щоб показати цю виставу в Україні, до Києва завітали бандурист Юліян Китастий, поет Боб Голман і акторка Сузан Гванґ.

У кінотеатрі у ці дні показували короткометражні та повнометражні фільми українських режисерів Ігоря Подольчака, Михайла Іллєнка, Валентина Васяновича. Показали на фестивалі й останній фільм за участю Богдана Ступки – „Серце на долоні" Кшиштофа Занусі. У перший день фестивалю показали також німий фільм Миколи Шпиковського „Хліб" у музичному супроводі білоруського гурту „Port Mone" – стрічку про колективізацію, зняту ще 1929 року, яка була заборонена Головним репертуарним комітетом в Москві і відтоді так і не була показана глядачеві. Минулого року фільм реставрували Національна кіностудія художніх фільмів ім. О. Довженка та Національний центр О. Довженка.

Центр літературної освіти влаштував лекції і майстер-кляси для письменників-початківців, свої нові книжки презентували Юрій Макаров, Богдана Матіяш, Михайло Бриних, Юрій Іздрик і Ксенія Харченко.

Літературна програма заохочувала до розмови про творчість Миколи Гоголя. Про його „українськість" на фестивалі дискутували поет Іван Малкович, літературознавець Павло Михед, поет і перекладач Андрій Бондар. Літературознавець Тамара Гундорова прочитала лекцію про інтерпретації М. Гоголя в сучасній масовій культурі.

На кількох сценах відвідувачі познайомилися з сучасною музикою – від експериментальної до клясичної. На камерній сцені лунала музика російського композитора-клясика Едуарда Артем'єва, відбулися концерти Національного ансамблю солістів „Київська камерата" та Національної заслуженої академічної капели України „Думка", сестри Тельнюк презентували свою останню програму на слова Оксани Забужко „Дорога зі скла", а Мирослава Которович – проєкт „Kraplyny: мінімалізм+".

На фестивалі панувала вільна, творча, шокуюча, захоплива і майже безперервно дощова атмосфера. Апогеєм цих днів стала вистава-закриття від В. Троїцького та Валентина Дзина „La Porte D'Or" („Золоті ворота"). Високенні риштовання, в проймах яких з'являлися музиканти, міні-підйомники замість сцени для безвучних акторів, відеопроєкції на стінах заводу і сотні глядачів, які в напівтемряві оберталися в різні боки, щоб зібрати всі частинки цього театрального дійства, яке розгорталося не лише перед і за ними, але й у них над головою.

За задумом В. Троїцького, вистава є символічною, бо вона – про народження і початок нового, про те, що фестиваль, який творили разом тисячі українців, завершився, щоб з новими силами і проєктами вибухнути у вересні наступного року.

„Цього року фестиваль вдався, – підсумовував В. Троїцький. – Це доводить і кількість людей, які долучилися до його творення, і зустріч очей з очима, серця з серцем, а найголовніше – це відчуття того, що Україна не така, як нам показують в телевізорі й інтернеті, що вона може бути справжньою".

Сцена з вистави „Золоті ворота". (Фото: Олександер Хоменко)

Театр „Дах" виступає на фестивалі. (Фото: Микита Юреньов)

Урочисте закриття фестивалю. (Фото: Володимир Шуваєв)

В Грузії відкрили меморіяльну дошку Лесі Українці

Валентина Шемчук

ТБІЛІСІ, Грузія. – В пам'ять Лесі Українки, котра відійшла у вічність на грузинській землі, в столиці Грузії на розі вулиць Лесі Українки й Тараса Шевченка 9 серпня відкрито меморіяльну дошку великій доньці українського народу. У Грузії поетеса жила останні 10 років життя – у Тбілісі, Кутаїсі, Телаві, Хоні, Батумі, Сурамі. Тут народилися її шедеври „Лісова пісня", „Камінний господар", „Осіння казка". Грузини складають глибоку шану Лесі Українці, встановивши їй пам'ятники, назвавши на її честь вулиці й школи.

Ініціяторами й організаторами вшанування Лесі Українки на грузинській землі стали Полтавське обласне відділення Міжнародної організації „Жіноча громада" та очолювана академіком Ганною Скрипник Міжнародна асоціяція україністів. Пропозицію підтримали міська рада Тбілісі, директор державного фолкльорного центру Грузії Георгій Ушікішвілі, Асоціяція українців у Грузії „Рушник". Меморіяльну дошку відкрито за сприяння Посла України в Грузії Василя Цибенка.

Учасники урочистої церемонії відкриття меморіяльної дошки Лесі Українці в Тбілісі 9 серпня 2013 року.

Гранітну дошку з портретом Лесі Українки та написами грузинською та українською мовами виготовив підприємець Вадим Голобородов з Полтави. Текст на дошці переклали грузинською мовою фахівці Всеукраїнського суспільного об'єднання „Георгія" (керівник Бесіко Шамугія) та однойменного Полтавського територіяльного грузинського братства (керівник Рамаз Заркуа).

Свято зібрало разом українську та грузинську громаду. Велично звучали гимни двох держав. Яскравіли квіти для Лесі. Лунали українська й грузинська мови.

Відбулася урочиста церемонія відкриття меморіяльної дошки, з участю другого секретаря Посольства України в Грузії Дмитра Третьякова. До учасників звернулися голова Полтавського обласного відділення Міжнародної організації „Жіноча громада" Валентина Шемчук (автор цих рядків) та голова Асоціяції українців у Грузії „Рушник" Володимир Дяченко. Український поет з Тбілісі Валерій Гречаненко читав власні вірші, присвячені Лесі Українці. Вітав учасників зібрання директор Інституту україністики Тбіліського державного університету ім. Іване Джавахішвілі Отар Баканідзе.

З України участь у святі взяли також координатор програм Міжнародної організації „Жіноча громада" Інна Романенко та науковець Галина Бондаренко.

До церемонії долучилися Олена Куртанідзе – голова Спілки українських педагогів Грузії, Ліна Татарашвілі – голова Української жіночої ради Грузії, Валентина Марджанішвілі – директор Будинку грузино-української преси та книги, Марія Драч – голова Міжнародної організації „Жіноча громада", Алла Кендзера з Товариства зв'язків з українцями за межами України „Україна-Світ", організатор проєкту „Україна – Грузія, два серця – одна душа" Ірина Архипенко, депутат Оксана Черкас з Полтави, Німецько-українське наукове об'єднання ім. д-ра Юрія Бойка-Блохина з Мюнхену, Центральна спілка українців у Німеччині.

Гості з України відвідали музей Лесі Українки в Сурамі, де їх тепло зустріли директор музею Лія Садрадзе та голова Товариства Лесі Українки в Грузії Таріел Гоголадзе. В пам'ять про поетесу тут відбувається щорічний фестиваль „Лесяоба".

У Кембриджі, Англія – вебсайт про Тараса Шевченка

Роман Гривінський

КЕМБРИДЖ, Англія. – Програма Українських студій при Кембриджському університеті у Великобританії створила сайт, який має стати знаряддям промоції заходів, присвячених 200-річчю Тараса Шевченка у Сполученому Королівстві, Україні та світі загалом.

Оновлювати інтерактивний календар подій ученим допомагатимуть колеги з різних університетів і культурних інституцій України, Европи та Північної Америки. Крім того, ресурс міститиме кілька додаткових розділів, зокрема блог і фотострічку. Викладені на ресурсі матеріяли спонукатимуть користувачів з усього світу до вивчення творчости й біографії Т. Шевченка.

„Я глибоко переконаний, що ми повинні, наскільки це можливо, представити світові ювілей Кобзаря як подію світового маштабу", – наголосив у своєму коментарі керівник Українських студій при Кембриджському університеті д-р Рорі Фінін. – Шевченко – титан Духу і Слова, але у світі про нього знають відносно небагато. Завдяки цій даті тут, в Англії, ми маємо чудову нагоду привернути до постаті українського поета увагу місцевих медіа й перетворити Шевченка в уяві британського суспільства з суто національного співця на митця світового рівня. Сподіваюсь, що наш сайт допоможе досягнути цієї мети".

Р. Фінін додав: "Одразу скажу, що особливих „наворотів" він не матиме – ресурс буде простим, але доволі інформативним. Українські студії – це передусім дослідницька і навчальна інституція, але ми також наполегливо працюємо над тим, щоб культивувати в Европі знання про живу і яскраву українську культурну спадщину".

За словами Р. Фініна, головним джерелом наповнення сайту стануть матеріяли, які надходитимуть на два міжнародні конкурси, про проведення яких було оголошено раніше.

Перший конкурс покликаний визначити найбільш інноваційні виконання віршів Т. Шевченка. Окрім декламації, учасники конкурсу зможуть спробувати себе у виконанні музичного твору за мотивами поезій Т. Шевченка або ж запропонувати власну візуальну інтерпретацію його віршів. До участи допускаються відео- та аудіоматеріяли будь-якою мовою.

За результатами другого конкурсу Українські студії плянують нагородити автора найоригінальнішого фото на тему „Я і Тарас". Усі охочі можуть надсилати власний знімок або фото своїх друзів та родичів поряд з пам'ятником або портретом Кобзаря, під знаком „вулиця Т. Шевченка" тощо. Переможці одержать від Кемб-

(Закінчення на стор. 14)

Товариство збереження української спадщини святкувало ювілей

Оля Олійник

САН-ФРАНЦІСКО. – 8 вересня члени, друзі та гості з різних штатів США святкували 30-річчя Товариства збереження української спадщини. У 1983 році було зареєстровано українську культурну організацію при уряді штату, вийшов перший бюлетень товариства, хоча збори українців та американців українського походження відбувалися й до цієї дати.

Готували свято кілька комітетів, у яких працювали Захарій Вочок, Алекс Качмар, Оля Олійник, Люба Йова, Оксана Стус, Світлана Криштафович. У театрі виставили свої вироби Галина Гостетлер – українське вишивання, Тереза Михалко – писанки, О. Герасименко-Олійник – власноручно вишиті костюми та роботи з бісеру, Наталя Кравець – вишивка хрестиком та стяжечками, Олеся Кузьо – коралі, Галя Лорчак – вироби з бісеру, Микола Кулішов – вироби з дерева, С. Криштафович – колекції костюмів танцювального ансамблю „Калина" і гуцульської кераміки. Юна Надя Юркевич виставила свою першу роботу в Америці – картину „Маки", вишиту бісером.

Для виставки секретар товариства О. Олійник підготувала спеціяльні афіші з інформацією та фотографіями кожного учасника виставки, а також співаків та ансамблів, які брали участь у концерті.

Зробили сцену святковою Г. Лорчак і О. Олійник, які виготовили чудові рушники великих розмірів. Сцену прикрасило лоґо товариства, яке виконала Адріяна Шмагало у квітковому оздобленні та кольорах українського прапора. Допомогли влаштувати декорації Михайло Стецьків, Андрій Криштафович та Едвард Тишкевич. Захарій і Барбара Вочки, Наталя, Ігор і Віктор Шевчики допомагали прикрашати столи.

Під спів Марії Черепенко (гимн США) та Заслуженого артиста України, ведучого програми Ігоря Богдана (гимн України) Юля і Максим Монастирські та Ніколас Сімонс і Дженіфер Стамова внесли прапори. З привітанням виступили голова товариства д-р Л. Йова, почесний голова і співзасновник Юрій Олійник, а також посадник міста Дейвіс Джо Кровоза.

Розпочався концерт піснею про Україну у виконанні М. Черепенко під акомпаніямент Ансамблю бандуристів (керівник Заслужена артистка України О. Герасименко-Олійник), Лесі Соколович (скрипка) і Юрія Коханого (флейта).

Марія Черепенко співає з ансамблем бандуристок Сакраменто.

Після виступу ансамблю бандуристів ведучі І. Богдан та Ірина Гелетюк розповіли присутнім про діяльність товариства, оживлюючи розповідь прозірками. Опісля виступили з запальними українськими танцями ансамблі „Сонечко" та „Веселка" (керівники Георгій та Ірина Арабаджі).

Товариство привітали Генеральний консул України в Сан-Франціско Сергій Альошин, а також гості з Рочестеру, Ню-Йорк, члени управи Української Федеральної Кредитної Спілки Олег Лебедько, Василь Корнило і Тамара Денисенко.

Вокальний ансамбль „Коляда" продовжив програму піснею „Ой, видно село", за ним виступили співачка Іванна Таратула у супроводі Наталі та Юрія Коханих (фортепіяно і флейта), професійні співаки Аничка – співачка і композитор, І. Богдан та оперна співачка Оксана Ситницька.

„Многая літа" співав Товариству фолкльорний дует Оксани і Святослава Стусів, а за ними танець „Гопак" виконали „Сонечко" і „Веселка". У фіналі молоденькі співачки Таня Барз, Настя Кохана і Софія Соколович заспівали „Ти моя, Україно! Я для тебе дитина!". Усі виконавці вийшли на сцену та оплесками їх підтримали.

Після концерту, в іншій залі, відбувся обід, під час якого теж виступали бандурист і співаки, було показано програму „Показ одягання молодої", яку підготувала О. Стус.

У залі свої картини демонструвала художниця Маргарита Чаплінська, яка також організувала конкурс юних художників „Моє коріння в Україні" з допомогою Наталі Біскарді. Перші місця посіли Максим Маринець і Меланія Кузьо.

Заслужений артист України Ігор Богдан – ведучий святкового концерту. (Фото: Юрій Олійник)

Представлено вечір української культури в Ізраїлі

Світлана Глаз
Спеціяльно для „Свободи"

КАРМІЕЛЬ, Ізраїль. – На вечорі української культури 3 жовтня виступили відомі самодіяльні артисти міста і юні виконавці. Дорослі, здебільшого бабусі та дідусі, допомагають молодшому поколінню вивчати українську мову, народні пісні і танці. На вечорі звучали народні пісні „Ти ж мене підманула", „Несе Галя воду" й ліричні – „Вчителько моя", „Україна".

Гостей було багато – представники Посольства України в Ізраїлі, журналісти і мешканці міста, які пам'ятають традиції України, її мову, люблять народні пісні.

На сцені було відтворено куточок українського двору, у якому росли соняшники і мальви, сушилися глечики, була й лава, де так любили сидіти й гомоніти сусіди. На стіні з рушників були зроблені вікна, квіти, традиційні обереги. Був український прапор. Все це майстерно виготовила Світлана Княжевич, яка виконала пісні „Ой, летіли дикі гуси" та „Пісню про скрипаля". В репертуарі ансамблю „Посмішка", яким керує Зінаїда Гуревич, з'явилося чимало нових пісень.

Режисер вечора, автор багатьох пісень З. Гуревич, щоразу доводить, що народжена в Україні любов до культури і мистецтва залишається в душі назавжди.

Її чоловік Наум Гуревич поділяє всі наміри дружини і допомагає втілювати їх в життя, здійснює технічне забезпечення заходів. Великий концерт, в якому знову прозвучать українські пісні, відбудеться в сусідньому місті Акко, де також живе багато вихідців з України.

Другий секретар Посольства України Олена Іванчук, приймаючи хліб, спечений українкою з Черкас Ларисою Сорокіною, сказала: „Мені видалося, що я – в Україні, десь в селі своєї бабусі. Аж любистком запахло! Щира вам подяка і низький уклін за вашу копітку роботу і щедру на добро душу".

Учасники вечора української культури. (Фото: Михайло Глаз)

ПОСТАТІ

„Вийшов я цілий з-поміж зливи куль...“

(До 90-річчя Романа Колісника)

Олександер Панченко

„…Вийшов я цілий з-поміж зливи куль, ґранат, бомб, снарядів, що під Бродами били нас, мов густий град на недоспіле збіжжя на пні: переходив я гори і ліси Словаччини; пробивався крізь нетрі і прірви Юґославії – і нічого мені не сталося…“, - писав нинішній редактор часопису „Вісті Комбатанта“ Роман Колісник у своїх споминах „Останній постріл. Доля одного вояка“… І судилося йому в постійній боротьбі, мандрівках та пошуках дожити до повних 90 років, а попереду у нього ще так багато незреалізованих плянів, проектів та мрій...

Про цю направду леґендарну людину, що походить з невеликого села Товстенького коло Чорткова на Тернопіллі, мені було відомо ще з часів мого студіювання в Українському Вільному Університеті в Мюнхені у другій половині 1990-их років, коли ректором цього знаменитого закладу був його побратим-дивізійник проф. Роман Дражньовський, який захоплено розповідав нам про героїчний чин і трагічні долі вояків Української дивізії „Галичина“.

Згодом я прочитав, як мовиться, на одному диханні, повість Р. Колісника „Останній постріл“, його спомини „Машерують добровольці“, „Довкола світу“.

Минулого року у тернопільському видавництві „Джура“ появилась книга „На життєвих і творчих перехрестях: Роман Колісник“, упорядником якої є дослідниця Ярослава Гайдукевич. І я з не меншим захопленням „проковтнув“ і цю його працю, його листи до інших людей та від них до нього.

Р. Колісникові та його родині судилася нелегка доля: закінчивши Чортківську гімназію, відразу вступив до Дивізії „Галичина“, його старший брат Антін загинув у лавах УПА. Пройшовши нелегкими дорогами війни аж до австрійського міста Фельдбах, Р, Колісник закінчив війну в ранзі хорунжого в американській зоні окупації.

По звільненні у 1947 році деякий час жив у Мюнхені, де на той час діяли різні українські громадсько-політичні середовища, літературно-мистецькі групи, виходила українська преса. Р. Колісник навчався в Українській вищій економічній школі, згодом один рік працював у тижневику „Українська трибуна“, писав репортажі.

1949 року він переїхав до Австралії, де мав відпрацювати два роки за державним контрактом у лісництві, а в 1957 році переїхав до Канади, де вже були його родичі і друзі. У 1960 році Р. Колісник одружився з моєю землячкою Галею Солтикевич, – дочкою православного священика з сусіднього з моєю родинною Лохвицею Конотопу.

У Канаді Р. Колісник працював в адміністраціях газет „Вільне слово“ та „Новий Шлях“, водночас поміщував там свої дописи. У МакМастерському університеті отримав диплом фінансового аналітика, дістав відповідну працю у провінційному уряді Онтаріо, яку закінчив на посаді менеджера фінансового відділу.

Цьогорічного жовтня Р. Колісник, якого український читач знає також за псевдонімами Ро-Ко, Денис Депутат, Іван Кооперативний, Walter Cap, Семен Діяспорний, – український письменник, прозаїк, гуморист, сатирик, журналіст, перекладач, історик, член Об'єднання українських письменників „Слово“ і Національної Спілки письменників України відзначає

Роман Колісник

своє 90-річчя...

Починаючи свої спогади про Українську Дивізію „Галичина“, майор Вольф-Дітріх Гайке писав про хоробрість й порядність українських вояків: „….Ми, німці, незважаючи на власну тверду долю, повинні також виявити щире співчуття українському народові, історія якого поставила його на такі тяжкі випробування у минулому…. Хай ця праця внесе ясність щодо заслуг українців у боротьбі за справжню демократію та хай буде визнанням хоробрости і порядности її вояків, які свій меч до кінця війни тримали чесно та залишили його незаплямленим...“.

Редактор Р. Колісник, який впорядкував спомини майора В.-Д. Гайке та разом з іншими побратимами видав їх українською мовою, свій вояцький меч, письменницьке перо та сумління українця завжди тримає високими і незаплямленими.

Лохвиця, Полтавська область

У Кембриджі...

(Закінчення зі стор. 12)

риджського університету призові пакети з університетськими CD, DVD, книжками, спортовими сорочинками та іншими несподіванками.

„Я щиро вітаю наміри Кембриджського університету, – зауважила завідувач Відділу шевченкознавства Інституту літератури ім. Т. Шевченка Національної Академії Наук України, доктор філологічних наук Валерія Смілянська. – Сьогодні тексти Шевченка, якщо читати їх неупереджено, нерідко є навіть гостро актуальними. Водночас потреба в популяризації його творчости у світі – очевидна, а Інтернет – один з найкращих засобів для цього“.

„Особливо доречною ініціятива британських вчених виглядає на тлі відсутності адекватного інтересу до постаті Кобзаря у світі. Розчарування світової спільноти в політичних процесах, що відбуваються в Україні, спричиняють також і падіння інтересу до української культури і творчости Шевченка зокрема – В. Смілянська сказала. Крім того, його твори досить складні й нелегко даються перекладачам, а реалії, про які в них ідеться, не дуже зрозумілі для сучасного европейця. Слід наголосити, що й у нашому суспільстві присутня своєрідна „шевченкофобія“ (за визначенням Івана Дзюби). На жаль, в Україні є люди, які прагнуть дискредитувати Шевченка за допомогою різноманітних вигадок, неадекватних інтерпретацій та пересмикувань. Такі речі принижують гідність не лише самого поета, а й усієї української нації. Добре, що є й ті, хто намагається пропаґувати правду про Шевченка. Було б чудово, якби принаймні в ювілейний рік телебачення і радіо бодай декілька хвилин щодня відводили на читання текстів Кобзаря, супроводжуваних мінімальним коментарем. Можливо, це допомогло би позбутися стереотипних уявлень про Шевченка, які виникли у багатьох українців внаслідок ознайомлення зі шкільною програмою“.

(„День“)

Нові призначення в Канадському інституті українських студій

ЕДМОНТОН, Онтаріо. – Д-ра Романа Шияна призначено заступником директора з адміністративних питань Канадського інституту українських студій (КІУС). Крім своїх нових обов'язків, він далі виконуватиме обов'язки координатора Програми ім. Ковальських, котра займається дослідженням Східньої України.

Р. Шиян працює в КІУС 13-ий рік і має значний досвід дослідницької та адміністративної діяльности. На новій посаді він відповідатиме за провадження внутрішнього життя і діяльности КІУС, організацію його публічних заходів та сприятиме Раді директорів дослідницьких програм КІУС.

Р. Шиян отримав ступені маґістра гуманітарних наук з історії університету штату Арканзо (США, 1995) та доктора філософії (спеціяльність: український фольклор) Альбертського університету (2006). В коло його наукових зацікавлень входять питання історії та культури ранньомодерного українського суспільства часів „руїни" (1650-1670) та динаміка суспільного життя, притаманна південноукраїнському прикордонню 1700-их років.

Роман Шиян

Тарас Кузьо

Д-р Тарас Кузьо призначений науковим працівником Центру політичних і реґіональних студій при КІУС. Т. Кузьо отримав ступені бакалавра економіки Сасекського університету, маґістра гуманітарних наук з радянських і східньоевропейських студій Лондонського університету та доктора політології Бірмінгемського університету (Англія). Він належить до когорти провідних фахівців з сучасної української і посткомуністичної політики.

Т. Кузьо – член редакторської ради журналів „Geopolitics, History, and International Relations" та „Демократизація", автор та редактор 14 книг, п'яти монографій та численних наукових статтей з посткомуністичної й української політики та европейських студій. Нова книга Т. Кузя „Commissars into Oligarchs. A Contemporary History of Ukraine" (вийде у видавництві Торонтського університету восени 2014 року) була написана під час його перебування у Славістичному дослідницькому центрі Гокайдського університету (Японія) та Центрі трансатлантичних досліджень, Школі вищих міжнародних студій, Університету ім. Джонса Гопкінса, Вашінґтон, округ Колюмбія.

Праця Т. Кузя на посаді наукового працівника протягом наступних трьох років є можливою завдяки дотації від Фонду катедр українознавства. Т. Кузьо візьме активну участь у роботі Центру політичних і реґіональних студій та розширить дослідження про сучасну Україну. Його новий дослідницький проєкт присвячений вивченню донецького клану в Радянському Союзі й пострадянській Україні.

КІУС

У Методичному центрі української мови КІУС – нове керівництво

ЕДМОНТОН, Онтаріо. – Канадський інститут українських студій (КІУС) повідомляє про призначення д-ра Алли Недашківської новим діючим директором Методичного центру української мови (МЦУМ) Альбертського університету. Їй протягом 2013-2014 навчального року допомагатиме старший радник МЦУМ д-р Оленка Білаш.

МЦУМ був заснований у 1987 році з метою створення україномовних освітніх ресурсів, сприяння професійному розвиткові освітян та впорядкування україномовного освітнього матеріялу при КІУС.

Понад 20 років МЦУМ успішно очолювала Маруся Петришин, яка надавала важливу підтримку освітянам.

З призначенням нового діючого директора діяльність МЦУМ буде узгоджуватися з мандатом університету в ділянках викладання, дослідження й надання послуг. МЦУМ далі виконуватиме свою головну місію розвитку педагогіки викладання української мови через поширення навчальних ресурсів, підвищення вчительської кваліфікації, через зв'язки з громадою, співпрацю з освітянами та дослідження з питань вивчення другої мови й двомовности. Окрім того, МЦУМ підтримуватиме україномовну освіту на університетському рівні.

А. Недашківська – лінґвіст, фахівець з української і слов'янської філології, доцент слов'янської прикладної лінґвістики у відділі сучасних мов і культурологічних студій Альбертського університету. Є автором праць з слов'янської лінґвістики, дискурсивної аналізи, мови засобів масової інформації, зокрема в політичній і дитячій сферах, та мовної педагогіки, а також автором підручника з української мови для вищого рівня, відзначеного Американським товариством учителів у 2012 році за „найкращий внесок у мовну педагогіку".

Алла Недашківська

Оленка Білаш

Уже понад 10 років А. Недашківська очолює ініціятиву з вивчення української мови за кордоном, у Львові. Цей курс, „Українська мова через її живу культуру", є одним з компонентів інтернаціоналізації викладання чужоземних мов, що нині культивується Альбертським університетом. Він дуже популярний серед студентів.

З 2011 року А. Недашківська очолює комітет з навчальних програм у своєму відділі, який створив кілька проєктів навчальних програм.

Починаючи з 2001 року, А. Недашківська також консультує Міністерство освіти Альберти та Інститут з інновацій у викладанні другої мови стосовно навчальних програм з вивчення української мови й культури та оцінювання знань з української мови.

О. Білаш – фахівець з методології і педагогіки викладання другої мови, квалітативної методології дослідження та вчительської освіти, професор з викладання другої мови в Альбертському університеті. Вона працювала викладачем, консультантом, керівником, розробником навчальних програм та методологом проєктів з вивчення другої мови на п'яти континентах. Вона також є представником Північної Америки в організації „Лінґвапакс" при ЮНЕСКО, яка сприяє розвитку багатомовности з метою міжкультурного порозуміння і миру.

У 2005 році О. Білаш завершила фінансований Фундацією „Канада-Україна" дослідницький проєкт про учнів української мови старших кляс, викладала курс з квалітативної методології досліджень у Львівському національному університеті ім. Івана Франка та опублікувала низку статтей про українську двомовну освіту. Вона допомагала учителям української мови з Австралії, Канади, Німеччини і США та підготувала тисячі учителів в Альберті через бакалярські й аспірантські курси та семінари з підвищення кваліфікації.

Для О. Білаш наступна праця в КІУС – це своєрідне повернення, адже в 1977-1979-их роках, за директорства д-ра Манолія Лупула, вона працювала першим координатором двомовної освіти та директором Центру українських мовних ресурсів. Саме за цей час вона заклала основи того, що зрештою стало МЦУМ з його унікальним зібранням текстових і медійних ресурсів.

Координатор відділу розвитку фондів д-р Микола Сорока половину свого робочого часу буде працювати для МЦУМ, відповідаючи за освітню й дослідницьку діяльність та збирання коштів. М. Сорока отримав свій докторський ступінь у відділі сучасних мов і культурологічних студій Альбертського університету . Перед тим завідував відділом теорії і практики перекладу Інституту українознавства Київського національного університету ім. Тараса Шевченка.

Галина Клід, яка була видавничим, фінансовим і адміністративним асистентом МЦУМ від 2006 року, половину свого робочого часу працюватиме для центру. Вона – фахівець з графічних комунікацій та комп'ютерного дизайну, також має досвід в радіо- і медійній журналістиці та комунікаціях, є автором праць і перекладів українською і англійською мовами та редактором україномовного видання „Вісник", що виходив на початку 1990-их років для меценатів КІУС. Недавно вона також стала відповідальною за створення суспільного медійного простору МЦУМ та КІУС та за їхні сторінки „Фейсбуку" з тим, щоб розповсюджувати новини про наукову й іншу діяльність КІУС.

Під керівництвом д-рів А. Недашківської й О. Білаш та за підтримки д-ра М. Сороки й Г. Клід Методичний центр української мови далі здійснюватиме свою місію на підтримку україномовної освіти, зосереджуючись на підготуванні мовних ресурсів для початкового, середнього і вищого шкільного рівнів.

КІУС

МИСТЕЦТВО

Віднайдено рукописи нашого діяспорного поета

Марія Климчак

Творчість українського поета Матвія Костишина маловідома і практично не досліджена. Він народився 10 серпня 1888 року в селі Дегова на Рогатинщині (Західня Україна), помер 16 лютого 1976 року в Линбруку (США). В Альманасі Українського Народного Союзу за 1936 рік про нього сказано: „… Відкликується на всяку національну подію, на всяке національне свято. Це наче офіційний поет української імігpації".

Газета „Свобода" вмістила на своїх шпальтах понад 200 віршів, написаних М. Костишиним у різні роки, як поетичний відгук на події в Україні і світі. Його звернення до читача неодноразово друкували різні діяспорні видання. Відомість йому принесли не лише вірші, а й активна громадська діяльність: 43 роки він працював секретарем 160-го Відділу УНСоюзу.

Ще перед Першою світовою війною М. Костишин виїхав з України до Канади, дещо згодом переїхав до Америки. Тут одружився з Теклею Станичою-Лисою, еміґранткою з Галичини (село Дуліби на Стрийщині). Разом виховували чотирьох дітей: Марію, Ольгу, Володимира і Богдана. Це ті скупі відомості, котрі можна довідатися з залишених у пресі згадок.

Глибше осмислити, якими дорогами торовано творчість народного поета М. Костишина, допоможуть три томи авторських рукописів, які зберігаються в Українському Національному музеї в Чикаґо.

Відшукати їх, відкрити, перечитати і зробити крок до повернення в історію української літератури імені ще одного сина України спонукав лист в електронній скриньці від онуки поета Діяни Костишин з Індіянаполісу. На першу ж одержану відповідь про віднайдені дідові твори вона приїхала до музею.

Згодом надійшов лист з міста Шарлот, що у штаті Ню-Йорк, від сина Богдана. У свої 86 років почуває себе по-особливому щасливим від того, що пошуки батькових рукописів, які велися ним від 1976

(Закінчення на стор. 18)

Слово про видатного українського скульптора

Надія Дейчаківська

24 листопада минає п'ять років від смерти унікального скульптора Григорія Пецуха – одного з найвідоміших мистців у Польщі. Він народився в 1923 році в селі Фльоринка, на заході Лемківщини, в тіні Кичери. Тут минало його дитинство, тут допомагав він дідові і татові, які були паламарями, тримати порядок в церкві. Юнаком він був насильно вивезений в Німеччину на тяжкі роботи.

У 1988 році, подорожуючи Лемківщиною, мені пощастило відвідати Г. Пецуха, що жив і працював тоді у гірському містечку Закопане, де є знана школа різьби „Школа Кенара", у якій він понад 20 років навчав молоді кадри різьбарів. Привітний, гостинний, скромний і наче трішки сумний, запросив мене до своєї робітні, а відтак до своєї господи, де я познайомилася з його дружиною і сином.

Я була зовсім зачарована його роботами, виконаними з груші, вільхи, липи, сосни і дуба. Але більшість його творів роблять враження, наче б вони були з ґраніту чи бронзи. Такого ефекту мало хто добивався, і тому скульптори покидали дерево як матеріял праці.

Коли пояснював Г. Пецух свій стиль, то зачинав: „Мої різьби ростуть в лісі". Своїх творів він не видумував і не малював на папері, а радше сама властивість дерева підказувала йому тему. Його скульптури випромінюють якийсь прадавній примітивізм, свідомо створений, щоб висловити свій первісний зв'язок з природою.

Григорій Пецух. „Ангел-охоронець". 1986 рік.

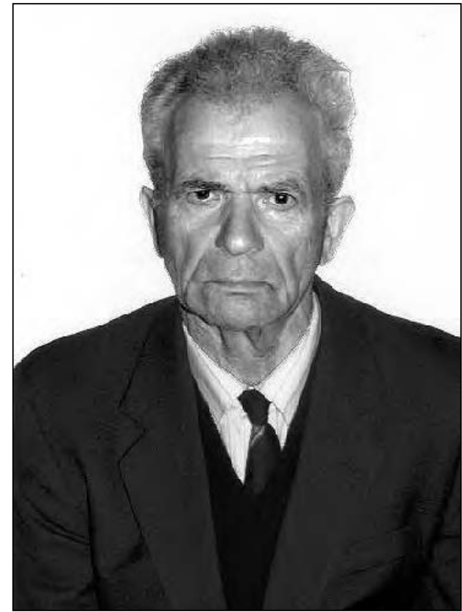
Зображення не викінчені в деталях – вони схоплені лінією, і різьба немов би рубана сокирою. Його оригінальний стиль – зображення сили природи найпростішими технічними засобами. Позбувшись ознак реальности, він доходить майже до абстракції, і тому ті твори експресивні, могутні.

Доволі великий відсоток творів присвячені темі родини і материнства. „Сім'я, – говорив мистець, – це основна цілісна частка, від якої залежить здорове функціювання людського роду".

Г. Пецух закінчив Варшавську академію мистецтв у 1955 році, але відкинув традиційні схеми і не намагався догодити глядачеві. У нього – власний творчий почерк.

Твори Г. Пецуха сьогодні є в чотирьох найповажніших музеях Польщі. Він мав близько 100 виставок не лиш у Польщі, Австрії, Угорщині, Голяндії, Швеції, Норвегії, Франції й інших країнах. На жаль, з його спадщиною не обізнаний український глядач, і тому часто його представляють як польського мистця.

Г. Пецух ніколи не приховував свого українського походження. Сам він так сказав, відвідуючи у 1965 році Київ: „Приїзду до Києва я чекав з особливим нетерпінням. Справа в тому, що я – українець, хоча народився і живу, як і мої батьки, лемки, в Польщі. Тому я щасливий, що тепер особисто зустрівся з українським мистецтвом, яке знав тільки з книжок, журналів й підручників".

Григорій Пецух.

„Лемківську душу, долотом витяту, в дерево закляту взрізам", – записала українська поетеса Олена Дуць у пам'яткову книгу на виставці в Закопаному в 1987 році з нагоди 30-ліття творчости мистця, де було експоновано 102 різьби.

Клівленд

40 різьблених картин М. Старова на виставці

Олександер Костирко

ЧЕРКАСИ. – Микола Старов за професією – будівельник. Змалку відвідував гурток художнього мистецтва. Разом з учнями побував на виставці в Черкаському художньому музеї, де вперше побачив картини, вирізані на дереві. Відтоді і захопився цим видом мистецтва.

Різьбив квіти, портрети людей, краєвиди. Починаючи з 2007 року, вже має понад 40 картин. Це види старих Черкас, Києва, картини на релігійні теми. Вирішив в своїх картинах розкрити історію українського козацтва.

Виставка М. Старова відкрилася 23 червня в художньому музеї.

Микола Старов. (Фото: Олександер Костирко)

Різьблені картини Миколи Старова.

EQUAL HOUSING
OPPORTUNITY

Віднайдено рукописи...

(Закінчення зі стор. 16)

року, увінчані успіхом. Родина мріє видати поезію М. Костишина окремою книжкою.

Цікавим є і те, що лист від сина у справі передруку рукописів надійшов 10 серпня, у день 125-ліття від дня народження М. Костишина. „Усе своє життя мій батько важко працював, він був столяром. Зранку до вечора за роботою, щоб нас усіх утримати, а вечорами писав поезію. З дитинства я слухав його вірші, леґенди, усі вони були про Україну. І вечорами він записував своїм гарним почерком написані ним вірші у грубі зошити, і так рік за роком...".

І справді – каліґрафії і старанності поета М. Костишина можна позаздрити. Своїм чистим внутішнім світом він вірив в поезію високу, переспівуючи вірші Тараса Шевченка і звертаючись до нього у вірші „Над могилою Тараса", написаному у 1935 році:

Чи божки сучасні не так володіють,
Що голодом морять, тюрмою сліплять,
А раби про волю думати не сміють –
Над ними прибили червону печать.

Поет відчував спорідненість з Т. Шевченком у тому, що до обох доля не була аж надто прихильною: раннє сирітство, дитинство у наймах, молоді роки на чужині... і вічна любов до Матері-України.

Шуми луже-друже, гуляй вітре в полі,
Хай хвилі гарцюють по бистрій воді;
Гей, бравий козаче, шукай щастя-долі,
Щоб марно не щезли літа молоді

(„Відвага поборе", 1935)

Творчість, уміщена у трьох великих зошитах, включає народні переспіви на різні історичні події, громадянську та патріотичну лірику, сатиру та гумор. Є віршіпосвяти дітям, дружині, відомим особам та Українському Народному Союзові.

Авторові вдалося у віршованій формі відтворити психологічний портрет українського емігранта. Тому віримо, що з появою збірки творів забутого поета над його творчістю працюватимуть історики і літератори, відчитуючи у нехитрих римах життя у всіх його проявах. Ще у 1921 році, залишаючи Канаду, М. Костишин написав:

Прощай, чужий краю, опікуне наш.
Зближається хвиля, покинути час.
Бо недоля гонить за щастям шукати,
на которому боці – не хоче сказати.

Дирекція Українського Національного музею в Чикаґо з розумінням поставилася до прохання родини щодо впорядкування архіву поета з видання першої збірки віршів, написаних від 1919-го до 1976 року. Він вірив, що його „Недоспівана пісня" (1961) буде почута Україною:

Думо, пісне безталанна, голубонько сизокрила,
Нишком блудиш по чужині, не згасає твоя сила.
Рвешся пташкою з вітрами
до старенької хатини,
Поглянути, розпитати про доленьку України.

Чикаґо

Марія Климчак – куратор Українського Національного музею.

Відділ оголошень перепрошує родину за надрукування неостаточного тексту подяки у Свободі за 4 жовтня 2013 року.

Подяка

19 липня 2012 року відійшов у вічність наш найдорожчий і незабутній Чоловік, Батько, Дідусь і Брат.

св. п.

др. Міляс Лебедович

Складаємо сердечну подяку Всечеснішим о. Ярославові Костику і о. Юрієві Базелевському за похоронні відправи.

Наша глибока подяка Американському війську (US Army) за традиційні похоронні почести.

Ми вдячні Лісовим Чортам та Пластовій Станиці в Дітройті за підтримку у цей час смутку.

Дякуємо родині, приятелям і знайомим за співчуття, молитви, пожертви та присутність на похороні.

Ми вдячні за прощальні слова: Іванові Біланюкові, др. Ігореві Федоріву, Олесеві Пясецькому, Зоряні Ставничій, та за останню пошану і салют від повстанця УПА Орестові (Ґоґо) Слупчинському.

Особлива подяка за елеґію на Тризні: Андреї Біланюк і Володимирові Могучому, та за відео похоронних відправ Маї Ставничій.

Ми вдячні за тризну в Дітройті сестрам Лідії Казевич і Світляні Кордубі, та за приємні спомини на тризні Вірі Андрушків.

В пам'ять Покійного відправили Святі Літургії:
Преосвященний Владика Гліб Лончина, о. Тарас Лончина, священики Українського Католицького Університету

В пам'ять Покійного

На Служби Божі зложили:
Ю. Ганущак, Б. і Л. Казевич, Б. і. С. Кордуба, З. Лебедович, А. і І. Петріна, Б. і Х. Поделюк, О. і З. Стецик, COL Taylor

На квіти:
др. Я. і Л. Біланюк, др. О. і Б. Городиські, Р. і С. Матеєз, MHM Services

На УКУ: $300
др. З. і М. Голубець, З. Лебедович, С. і У. Федик

На церкву Пресвятої Трійці, Кергонксон, Н.Й.: $1495
Humiston Funeral Home, А. і М. Казевич, І. Козак, Р. і Т. Куропась, Т. і О. Зазулі, З. Лебедович, І. і Дж. Мілянич, В. і З. Могучі, Н. Савчак, О. і З. Стецик

На U.S.-Ukraine Foundation: $1050
В. Андрушків, О. і Н. Бреславець, Г. і О. Волощук, І. і А. Козак, З. Лебедович, Р. і Дж. Мазяк, Мічиганська Кредитівка Самопоміч, Р. і М. Хомяк

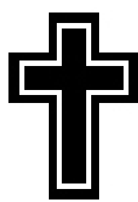
На Пласт США: $5830
І. і А. Біланюк, В. Біланюк, В. і Х. Гнатчук, др. О. і Б. Городиські, А. і др. Х. Захар, Б. і С. Кордуба, Б. і Л. Крамарчук, А. і В. Кузик, др. В. і Л. Лебедович, О. Лебедович, З. Лебедович, О. Лев, А. Лещишин/Л. Онишкевич, І. і Н. Лончина, І. і Г. Одуляк, др. Т. і Р. Одуляк, Х. Педро, Т. і А. Петренко, А. і І. Петріна, Ф. і А. Піаца, Р. і О. Понос, І. Прокопович, Р. і Н. Раєз, М. Раймонд, М. і Д. Савицькі, М. Сілван, А. і М. Слоневські, Ю. і З. Ставничі, Р. і М. Стефанюк, Е. і Т. Федак, др. І. і М. Федорів, В. і М. Шарко, др. О. і Д. Якубович

На Дітройт Пласт: $905
др. М. і др. Л. Григорчук, К. Кізима, Б. і С. Кошів, А. і М. Татарські, Гурток Читачів: Е. Байко, В. і І. Ворик, др. Б. і Л. Гайдукевич, З. і В. Захарієсевич, Л. Китаста, С. і М. Король, І. Лісікевич, Б. і М. Лісовські, В. Русацкас, І. Сеник, О. Федорович, О. і М. Червіовські, Л. і Л. Яхницькі

На Wounded Warrior Project $$$
І. і А. Біланюк, З. Лебедович , О. Лебедович, NR MSC HQ

З вдячністю,
дружина - Звенислава
син - Орест
дочка - Андрея з родиною.

Екзекутивний Комітет Українського Народного Союзу

зі смутком повідомляє членів 242-го Відділу та все членство УНС, що 5 жовтня 2013 року відійшов у вічність довголітній секретар Відділу у Фреквилі, Пенсильванія, від 1970 року, та голова Округи у Шамокіні, Пенсильванія

св. п.

Йосип Чабон

31 січня 1939 р. – 5 жовтня 2013 р.

Екзекутивний Комітет та все членство УНС висловлюють щирі співчуття дружині Andrea; донькам Tanya Meridionale з чоловіком Robert, Frackville; Krista Malinoski з чоловіком Gary, Lake Wynonah; та Ulana Malizia з чоловіком Anthony, Conshohocken; 5-ом внукам; сестрі Anna Pristash з чоловіком Paul, Whitehall; братовим Anne Chabon, Johnstown, та Mary Chabon, Georgia; кузинам, племінникам та племінницям.

Й. Чабон був відданим, довголітнім, активним прихильником УНС. Його відданість Українському Народному Союзові залишиться в пам'яті союзовців назавжди.

Вічная пам'ять!

20 вересня 2013 року Божого
відійшов до вічности у Калґарі, Канада

св. п.

проф. Роман Струць

Рідні, друзі, колеги та всі близькі
міцно і вдячно Тебе, Романе, пам’ятатимуть.

Спочивай у мирі в Царстві Небесному.

Вічна й світла Тобі пам’ять.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА - ПОДЯКА

Ділимося сумною вісткою з ріднею тут і в рідному краю, з прилятелями і знайомими, що з волі Всевишнього, після короткої недуги, 16 вересня 2013 року упокоївся в Бозі на 79-му році свого трудолюбивого життя наш, найдорожчий Чоловік, Батько, Брат і Дідуньо

св. п.

Роман Дейнека

Похоронні відправи відбулися 20 вересня в УПЦ св.Трійці в Трентоні, а поховання – на парафіяльному кладовищі в Гамільтоні.

Роман замешкував в Stockton, NJ. де проживав з родиною. Він був сином Івана і Софії Кучеренко-Дейнеків, уроджений в селі Водяне, Полтавської области в Україні. Під час воєнної хуртовини Другої світової війни родина змушена залишити свою улюблену хату, Полтаву і подалася на захід шукати кращої долі. Почерез міста і села Західньої України, через Карпатські верхи, через Мадярщину, Польщу аж до Північної Німеччини, де опинилася в робітничому таборі, і там з кінцем війни стрінула її воля. Після перебування в переселенчих таборах, а вбільшості в таборі їм. Богдана Хмельницького в Гайденав, де Роман учашчав гімназію ім . Тараса Шевченка і був активним членом Пласту і пластових таборів.

В 1949р., із фінансовою підтримкою УАДК, родина Дейнеків прибула до щедрих берегів США. Розуміючи майбутнє, першою справою для Романа була вища освіта, і він закінчив студії в Newark College of Engineering (тепер NJIT) зі ступенем Бакалавра механічно-інженерних наук . В 1956р. він став повноправним громадянином США. Роман був членом Резерви Американських Морських Сил США, відбув 8 літ взірцевії служби і був звільнений в 1965р. Як цивільний інженер ракетно-космічної техніки працював для «Naval Air Propulsion Center» у West Trenton NJ. Відзначений численними нагородами за вклад у розвиток „Jet propulsion engine“ відійшов на емеритуру після 34 літ, в 1990 р.

Під час зведення своєї садиби у Романа, немов у рідному Водяному з’явився садок вишнневий біля хати, де яблоні і груші на весні цвітуть, а восени дарують плоди. З’явилася теж пасіка, де концертом бренять бджоли і дарують меду повні вулики. Гостинна хата Романа і Петриції завжди була відкрита для цілої родини і сусідів, де він вітав всіх, хто гостював у нього. В його заквітчаному городі всіми кольорами веселки пашаються теж полтавські соняшники і маки. Роман часто обдаровував гостей плодами з грядок свого любовю виплеканого городу.

Він пристрасно любив свою майстерню, де з надхненням творив деревяні мистецькі предмети і прикраси. Роман не поступався теж механічним проблемам, Він вмів підкорити майже кожний двигун будь-якої автомашини, і зумів передати ці таланти своїм дітям.

Роман був побожною, справедливою людиною і до кінця свого життя активним членом парафії УПЦ Святої Трійці в Трентоні, де відслужив 53 роки в її дирекції, постійно виконуючи нелегкі обовязки, часто фізичні.

На цьому місці родина складає найсердечнішу подяку всім, що своєю участю в похоронних відправах віддали останню шану Покійному і старалися улегшити тяжкий біль. Щиро дякуємо отцям: Івану Лимару, Зеновію Жарському та о. Петрові Левкові за відправлення Парастасу і Панахиди , за зворушуючі прощальні слова та відпровадження Покійнго на місце спочинку. Зі щирого серця дякуємо Родині і всім, що взяли участь у похоронних відправах, за квіти, за численні Служби Божі, за пожертви на добродійні цілі, листи зі словами співчуття й розради.

Вкінці дякуємо Похоронному заведенню „ВІНОВІЧ“ за взірцеве переведення похорону. Нехай Всевишній Господь всіх Вас надiлить щедрими ласками, а душу Покійного прийме до Царства Небесного.

В глибокому смутку:

дружина	- Патриція
донька	- Катя з чоловіком Олегом Прасіцьким
син	- Андрій з дружиною Винди Шваб-Дейнекою
донька	- Сузанна з чоловіком Доуґласом Колом
син	- Матвій з дружиною Памелою Калаган-Дейнекою
донька	- Христина з чоловіком Тай МеКарти
внуки	- Семанта, Бретт, Джесіка, Захарій, Абіґаі
брат	- Віктор з дружиною Ольгою Дейнекою
сестра	- Тамара з чоловіком Всеволодом Сайдевичем
Племінник	- Віктор Іван з дружиною Уляною Дейнекою
Племінниця	- Надя Дейнека

Ближча і дальша родина в Україні і Росії

У безмежному смутку повідомляємо
про трагічну втрату нашого дорогого
Сина, Брата та Друга

св. п.

Романа Каплуна

Прощання та Панахида відбудуться
в суботу, 19 жовтня 2013 року,
від 3-ої до 6-ої год.
в похоронному заведенні
Lytwyn & Lytwyn Funeral Home
1600 Stuyvesant Ave
Union, NJ 07083

Вічна Йому пам’ять!

Ділимося сумною вісткою з друзями,
приятелями, знайомими й українською
громадою, що 11 вересня 2013 року
відійшла від нас у Божу вічність
найдорожча та незабутня МАМА та БАБУНЯ

св. п.

Євгенія Смолій Івашків

Залишила в смутку:

сина	- Левка з дружиною Таїсою Маркусь
онуків	- Адріяна і Тому
доньку	- Марту з чоловіком Адонісом Яцевим
онуків	- Тамару і Марка
родину	- Ігоря Смолія з родиною

У 40-ий день смерти буде відслужена
Заупокійна Свята Літургія
21 жовтня 2013 року о год. 9:30 ранку
в церкві св. Юра в Ню-Йорку.

Вічна Її пам’ять!

Бажаючі можуть скласти пожертви на
Український Музей в Ню-Йорку або на Союз Українок.

Шановні читачі!

Висилаючи до „Свободи“ спомини і співчуття з приводу відходу своїх близьких і друзів, не забувайте підтримувати видання тижневика пожертвами на пресовий фонд!

Редакція